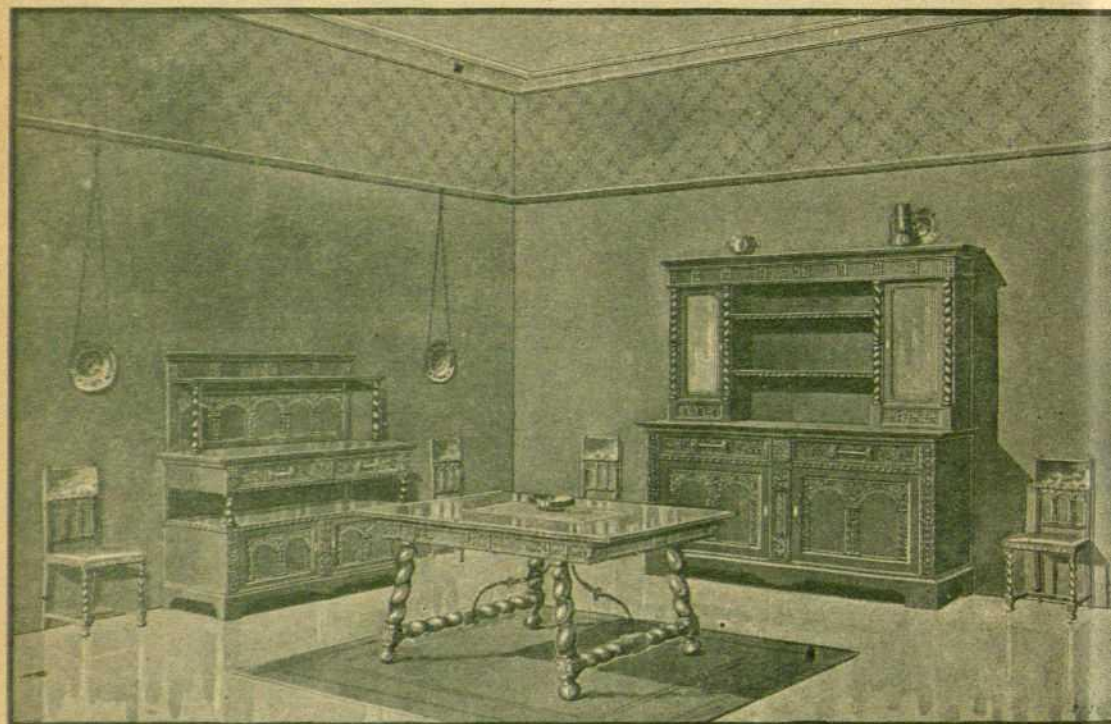

D'ACÍ DALLÀ

PERE REIG

MOBLES : DECORACIÓ : QUADROS : LLIBRES

REIG

CASA ESTABLERTA EN 1852

CONSELL DE CENT, 351
(TOCANT AL PASSEIG DE GRÀCIA)

TALLERS: ENRIC GRANADOS, 21
- - - TELÈFON A. 4438 - - -

BARCELONA

SALES D'EXPOSICIONS I AUDICIONS

A. i M. Muledo

Agents dels Automòbils "Lancia"

Gènova
Buenos-Aires

Dasseig de Gràcia, 29
Barcelona
Telèfon 5298 A.

CARLES TUTUSAUS

ÓPTIC - FABRICANT

BOQUERIA, 22 : RAURICH, 2 : BARCELONA

ESPECIALITATS

Llireres per a auto : Montures Conxa : Montures Galalithe : Montures xapades d'or de 18 kilats : Cristalls tòrics : Cristalls Felegich Binocles per a teatre i camp Baròmetres : Termòmetres Estoigs : Lupes : Cadenes Graduació gratis de la vista

D'ACÍ D'ALLÀ

MAGAZINE MENSUAL

IGNASI FORCH I TORRES

::: DIRECTOR :::

EDITORIAL CATALANA

ESCUDELERERS, 10 BIS

::: BARCELONA :::

SUMARI

Una visita al Sant Pare Benet XV, *Eugení Giral d'Arquer*.—L'albada. Paràmfitia de la faula grega, per *Herder*, Trad. d'E. Serra i Roure.—La dansa del putxinel·li, fantasia d'*Emili Ferrer*.—Mollère, autor i comediant, *Carles Capdevila*.—Les precloses ridicules, comèdia en un acte, de Mollère, Trad. de *Manuel de Montoliu*.—De l'esperit català. Catalans d'Amèrica, N. M.—Figures sobressortints de la temporada d'hivern del Gran Teatre del Liceu.—El «Rally Paper» de Moncada.—Vich: Reflexes al riu Gurri. Pollensa: La «Font del Poli» (fotografies).—La festa de Sant Antoni al Reial Polo Club.—Les nostres damiselles.—Vidres esmaltats d'En Josep M.ª Gol, *Puck*.—La mort de S. S. Benet XV.—Els màgics artistes del fútbol català. En Ricard Zamora, *Daniel Carbó* (Correculta).—Conhort (poesia), *J. Albert i Navarro*.—Fantasia carnavalesca, dibuix d'*Enric Plaff*.—La casa tan gran. I, per A. i C. Askew, Trad. de *J. M. Mustieles*.—Purificació (poesia de *Francis Jammes*), Trad. de *Juli Vilà Ortiz*.—Sir Ernest Shackleton, és mort, C.—Del Concurs-Exposició d'Obres d'Art de l'Associació Catalana d'Estudiants.—Mirallets per a caçar aloses, *Mercuri*.—Els llibres, X.—Crònica catalana, X.—Suplement artístic: Pòblet: Girola i arcada dels sepulcres reials.—Coberta d'A. *Bulbena*

FERRER-22

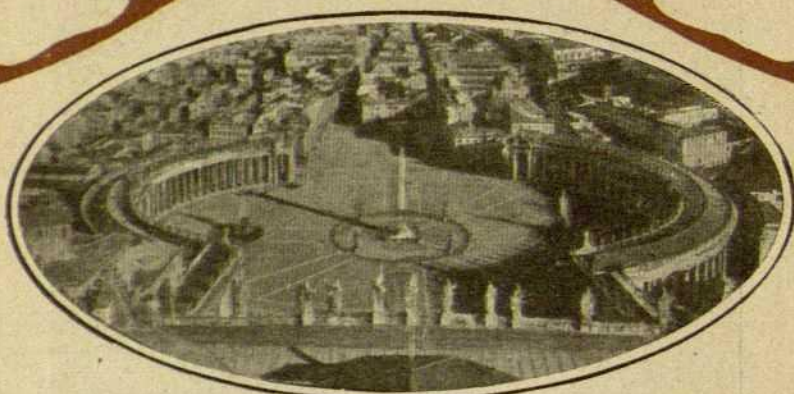
REDACCIÓ: MALLORCA, entre 257 i 259

Preu: 1'25

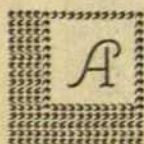

S. S. BENET XV

† a Roma, el 22 de gener de 1922

Una visita al Sant Pare Benet XV

vor que la figura de Benet XV, enlairada pel seu traspàs a la immortalitat, ocupa les intel·ligències i les plomes, m'apar retre-li afectuós homenatge, recordant aquella benedicció especial seva i aquelles seves paraules amables i aquella audiència privada, de la qual servo preuadíssim record.

Pocs jorns portava jo d'estada a Roma i sentia feixuc d'emoció l'esperit: la capital del món té quelcom més que la capital de qualque regne — conjunt de grandiositat i reialesa, — té, com els reis, mantell de porpra i sota el mantell de porpra, ànima i esperit de sobirana.

Roma és la ciutat única entre les ciutats del món: el passat, el present i el pervindre s'hi viuen. Se la sent eterna i grandiosa. Damunt sos palaus i ses institucions passen amb trepig destructor totes les races barbres, i totes les races barbres acaben per acotar sa testa de ferre a la ideologia i al dret i a l'imperi de Roma. Contemplant la Roma de l'art, es troben sempre agermanades la Roma de la Història, la Roma, nau de pobles, i la Roma divina de Jesucrist.

I era aquell jorn, la Roma divina de Jesucrist la que cercàvem i el redós del seu Vicari el que ens atreïa, quan a la pregunta del cotxer «Dove?», responguèrem resoltament: «Oggi a San Pietro». Deis palaus de Neró, dels Fòrums, sols runes en resten. Runes mortes d'un passat destruït. I plens encara els ulls de visions que finaren, s'obriren meravellats davant d'una realitat augusta: el Vaticà. Les últimes clarors del capvespre s'eren extingides i el clos de la columnata

del Bernini es destacava severament amb l'obelisc al bell mig de la plaça i dues fonts plenes de simbolisme, joguinejant amb un doll d'aigua transparent i mòbil; abundós com la gràcia del Crist, clar com la seva doctrina, enlairat com l'esperit cristià.

«Questa è la casa del Pappà!», digué el cotxer.

L'expressió ingènua produï en el meu amic i en mi una vibració intensa. Vibració coneguda d'aquell que havent desitjat per llarg temps determinada cosa la sent atorgada, i havent acaronat una il·lusió, la veu sobtadament realitzada. «Questa è» — aquesta és. — I signava amb la mà l'edifici, la casa del Papa, del representant de Déu en la terra, la Seu apostòlica, el poder suprem en lo humà, l'Imperi que posa lleis a tots els Imperis. I jo, desconeixent les estances pontificies, imaginava la persona augusta del quefe de l'Església a redós, en alguna de les finestres il·luminades i em sentia a l'ampar de la seva paternitat.

Un jorn proper — a l'endemà tal volta — aniria vers ell per a besar-li els peus. Ens era promesa una audiència privada.

En efecte, aquella mateixa nit el criat de l'Hotel va donar-me una carta closa amb el segell del mestre de Cambra. Vareig saber, sense obrir-la, que ella em portava la concessió. I a l'endemà, vers l'hora del migdia, entràrem dins el clos del Vaticà. Anàvem, no als Museus, a saludar a l'amo de la casa. Per això al pas de l'auto que ens conduïa, s'obrí la porta dels Cardenals i els guàrdies suïssos saludaren militarment.

La llarga i opulent escalinata del Pati de Sant Dàmaso, decorada amb la vistosa i elegant guàrdia vestint el traço dibuixat per Miquel Angel, ens convidava a anar pujant, pujant... com la humanitat vers Déu, per l'ampla i llarga via de l'esperit. La humanitat llavors era en nosaltres... amb el Pontífex la Divinitat, i l'atracció de la una devers l'altre feien de l'escala vaticana la realitat del somni de Jacob.

Fent camí vers la cambra papal, travessàrem un seguit d'habitacions magnífiques que un guàrdia noble s'encarregava d'abreujar, conduint-nos a d'altres més properes, i sadollats de severitat majestuosa, de silenci imposant i respetuós, emportant les mirades dels que romanien en espera de l'audiència general i despertant aquella sensació que desperta sempre als ulls dels no privilegiats el gaudi d'un privilegi, arribàrem al pas de la darrera porta i ens agenollàrem als peus del representant de Déu. Ell, donant-nos la mà en la qual hi brillava l'anell pontifici, féu gestic de redreçar-nos i amb to de senzillesa que traspuava cristiana humilitat, ens parlà de la pàtria i d'un Cardenal

català, la visita del qual esperava, i prenent de les mans un llibre que jo duia hi estampà — record preuadíssim — una benedicció autògrafa.

Després, novament de genolls a sos peus i sentint-lo dipositarí de la gràcia divina, romanguérem breus instants recollits i la mà del Sant Pare, elevant-se, vessà plenes i abundosament sobre les nostres ànimes les gràcies que hi devallien amb el signe de la creu.

La figura del Sant Pare, closa dins del Vaticà, ha passat, als ulls de molts, gairebé desapercebuda. Semblava que'l Papa no aixequés la veu, que no vol-

*Benedicatur,
omnipotens Deus
Benedictus XV*

L'autògraf que S. S. Benet XV posà en el llibre
de l'autor del present article

gués fer-se ressò d'estridències que al seu entorn es dibuixaven, que romangués quiet, quan — al criteri dels que copsen tan sols la superfície de les coses — hauria estat precis el bellugueig. Semblava que la veu del Papa hauria pogut imposar la pau, i alguns es deien: per què no ho fa? i qualificant el seu procedir com el d'home poc segur de la seva missió, el tenien per una mitjanja. I cabalment perquè no ho era una mitjanja i per la vidència que tenia de la seva immensa missió, la traduïa en l'actuació silenciosa i discreta que ha merescut l'aprovació de tots els governs del món.

No ho era Benet XV una mitjanja; era una llum inextingible, un calor sempre viu per a fecundar l'Església, era una intel·ligència que la portava allà on Déu volia que arribés sens anar ni una ratlla més enllà.

Deixeble perfecte del gran Lleó XIII i del Cardenal Rampolla, el difunt Sant Pare seguia com ells l'escola de la diplomàcia, i el representant de Déu, convertit en home de govern, tenia totes les suavitats i tots els encerts.

El seu pontificat, posat a prova per la més grossa torrentada de passions que han presenciat els segles, surà per damunt d'ella, com suraven damunt la tempesta la barca de Pere i la figura refulgent de Jesucrist.

Ell no pronuncià mai una paraula, decantant-se a un o altre dels bel·ligerants, però els parlà a tots d'amor i de pau, i la ressonància de la veu del Papa tingué sempre aquesta eficàcia. Tots trobaren en ell un pare; un pare que es preocupava pels que lluitaven i per les llars que vivien l'inquietud d'estimades absències i pels orfes de la guerra i pels famolencs de Rússia i pels que sofrien als hospitals i pels que romanien presoners... tots eren els seus fills i a tots enviava benedicció i consol, ell qui únicament podia fer-ho amb la investidura d'un poder moral que no limiten les fronteres.

Benet XV era — servint-me d'una expressió vulgar — la personificació de la modestia. Recordo l'expressió de la seva cara i em sembla encara sentir les paraules litúrgiques de la Comunió: «Dómine non sum dignus» tan impregnades de sinceritat, que sortides de llavis del Pontífex en el Sant Sacrifici de la Missa, que celebrava en les seves habitacions, em produïren un efecte rar, com de paraules completament noves.

La seva figura poc alta i la seva fesomia incorrecta afegien a la impressió externa, i apareixia el Papa, en quant a home, com abrumat pel pes de la dignitat seva. Si, que ho era digne d'ésser Pastor del ramat de l'Església, però ell de si mateix judicava el contrari, i aquella seva impressió íntima es traduïa externament.

Mai tan fecunda la personalitat com quan sota el mantell de la humilitat s'amaga, i la de Benet XV, feta visible en desaparèixer del món dels mortals, ha deixat un estel lluminós en el cel de l'Església, que, orfe avui i plena d'enyorances, demana a Déu un nou Pastor, un continuador de l'obra magna en la Seu Apostòlica, un esperit que, com el del darrer Sant Pare, vetlli pels prestigis del Tron, contra el qual, segons la paraula divina, no prevaleixeran les portes de l'infern...

EUGENI GIRAL D'ARQUER

EMILI
FERRER

L'ALBADA

Paramítia de la faula grega
PER HERDER

N'estol d'alegres noies celebrava amb danses i cànctics d'alabança la festa de l'Aurora. — [Bellíssima, santíssima dea, — cantaven, — tu en forma de rosa, en eterna bellesa de joventut! ¡Cada dia et despertes de nou banyada en la font de la delícia i de la florida refrigeradora!

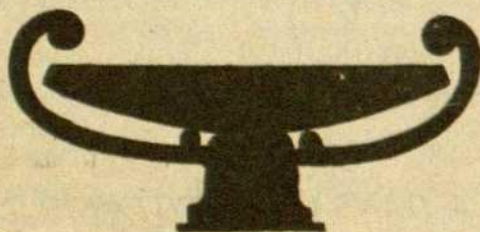
—Quan tot just, escaient-se a sortir el sol, Aurora menà la quàdriga vers elles i s'els presentà la més bella, però no la més feliç de totes les dees. Llàgrimes hi havien en sos ulls, i la flaire del vel que havia tret de la terra apareixia estés com un núvol mullat davant la seva il·luminant cara de rosa.

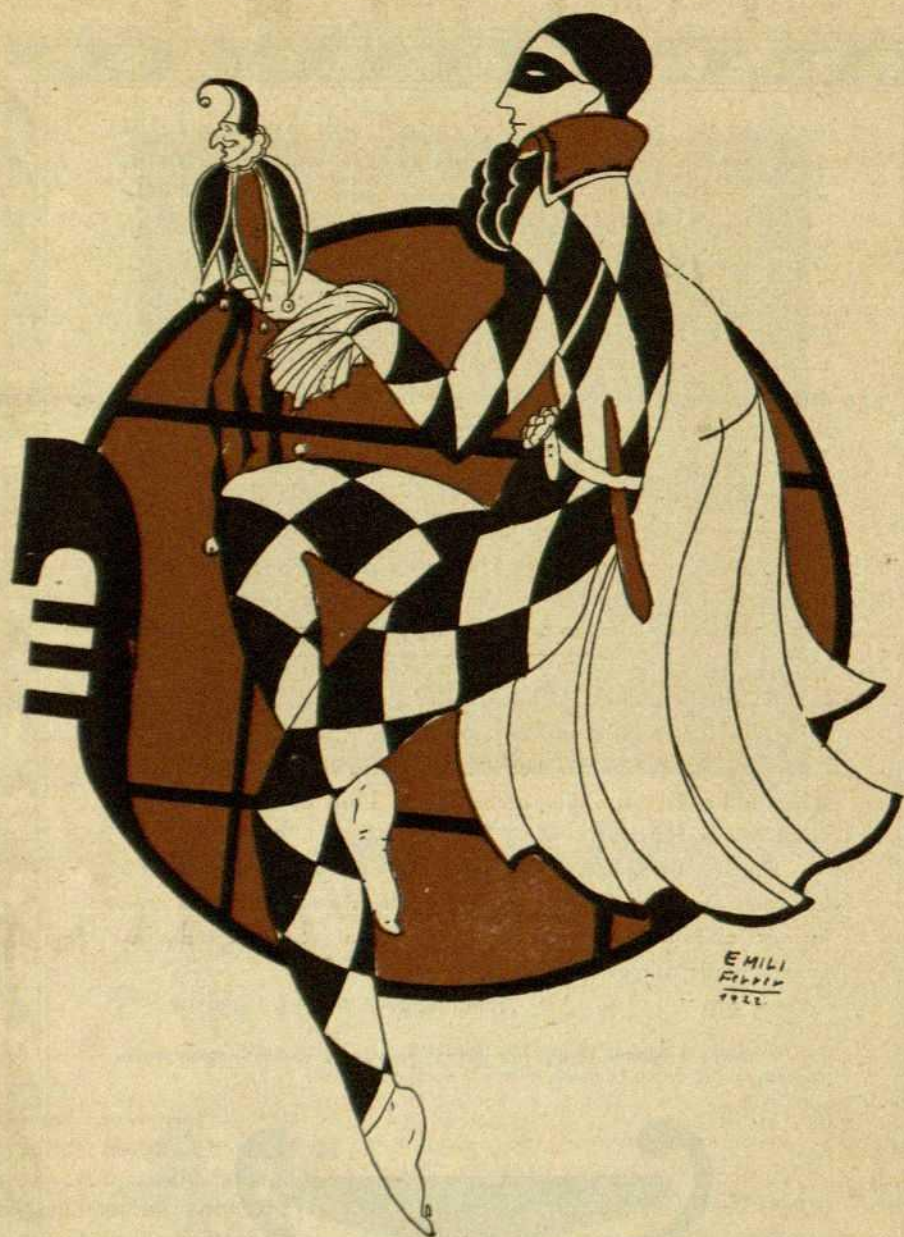
—Infants—els digué,—vosaltres que m'honoreu amb cànctics d'alabança, la vostra jovenívola innocència m'ha portat aquí per a mostrar-vos tal com sóc. Si bella sóc, vosaltres mateixes ho veieu; si sóc feliç, us ho poden dir les llàgrimes que ploro cada dia en el si de ma germana Flora. Imprudent a la meua juvenesa se m'uní el vell Titano⁽¹⁾, dels braços del qual em veieu alçar tan dejorn cada dia. A ell i a mi, com a càstig, la seva grisa immortalitat fou sense joventut, la qual, a mi també tant temps com passo amb ell, em roba brill i formosor. Per això sóc amatent de matí a la meua curta feina de percaçar les ombres, i m'amago, dia enllà, en el raig del sol, fins que per ell, així que em torna a veure, sóc davallada amb llàgrimes i rojor de vergonya dins el seu llit de gris color. ¡Emmiralleu-vos, noies, en mon exemple, i no cregueu que la més bella de vosaltres hagi d'ésser la més feliç, si no és tan sapient com bella i no es tria un marit igual per la felicitat!—

Aurora desaparegué; però la seva imatge seguí brillant a les noies en cada llàgrima de la rosada. Ja no la lloaren com la més feliç de les dees perquè fos la més bella i esdevingueren sapients per son exemple.

Traduïda per E. SERRA I ROURE

(1) Segons la llegenda grega el fill del rei troiànic Laomedon, l'estimat d'Eos (Aurora), la qual el roba i demana de Zeus la seva immortalitat.

LA DANSA DEL PUTXINEL·LI

Fantasia d'Emili Ferrer

M O L I È R E

J. B. Poquelin
Molière

Retrat per
P. Mignard

AUTOR I COMEDIANT

AMB motiu de la celebració del tercer centenari de la naixença de Molière, les pàgines dels diaris i revistes de per tot el món s'han omplert de records del gran home, d'estudis crítics més o menys extensos de la seva meravellosa obra i d'una profusió d'anècdotes de la seva vida de literat,

de comediant i d'home de món. Aquesta unanimitat en el record i àdhuc en l'elogi incondicional, és la millor prova de la profunda universalitat de l'esperit de Molière. Cert, que les seves obres per la forma i per tots els accidents externs, són el monument més representatiu de l'ànima francesa, però també ho és que al costat d'aquesta qualitat que el

converteix en centre i cim d'una literatura tan vasta i gloriosa com la francesa, en té una altra de més alta, que per damunt de totes les particularitats idiomàtiques i nacionals, el lliga eternament amb tots els pobles del món. Molière té el do de la universalitat eterna; ell, com Dante i Shakespeare, ha devallat a les profunditats de l'ànima humana i ha tret a llum allò que és la mateixa arrel i essència de les passions. Però

així com aquests exploradors genials del cor humà molt sovint n'han descobert els abims acostant-hi l'antorxa flamejant de la tragèdia, Molière ha il·luminat els sots ombrívols de la naturalesa humana amb la claror de la seva rialla clara i de vegades una mica trista per fer-la més humana i eterna. Per això és doblement adora-ble i profund.

El gran actor anglès Felip Kemble, en certa ocasió, formulà enginyosament aquesta universalitat de Molière.

Kemble (1757-1823), continuador del gran actor anglès Garrick, era l'artista predilecte de l'alta societat anglesa del seu temps. Era un home desnarit i prim, molt viu de moviments. El seu fort era l'expressió

de sentiments commovedors i de caràcters reflexius, excel·lint per aquesta causa en la interpretació d'*Hàmlet*.

Firma autògrafa de Molière, extreta d'un document de l'època

calorós i raonat, demostrant que essent pobre i sense l'auxili de ningú s'havia elevat al cim de la glòria, amb la sola força del seu geni, mentre que Corneille, fill d'un advocat general, havia nascut en un ambient favorable, en el qual rebé una excel·lent educació.

Davant la fogositat de Kemble, els francesos s'inclinaren donant-li la raó, meitat per cortesia, meitat per convenciment. Però algú d'ells, no conformant-se del tot amb aquesta amistosa derrota, trencà el silenci que seguí a les paraules de Kemble,

i replicà: —Molt bé, però, i Molière? ¿què ens diu de Molière?

Kemble respongué fredament: —Mo-

Molière en el paper de Sganarelle de la seva obra «El casament per força»

Una escena d'«El Misanthrop», per François Boucher, gravat de Laurent Cars

lière no és pas francès. — Un cop apaivagades les vives exclamacions d'estranyesa que produïren aquestes paraules, l'actor anglès explicà la seva dita de la següent manera:

—Jo m'imagino que Déu, amb la seva bondat infinita, volent donar al gènere humà el plaer de la comèdia, que és un dels més agradables que pugui gaudir l'home, creà Molière i el deixà caure a la terra, dient-li: —Home, ves a pintar, divertir i, si pots, a corretgir els teus semblants. Bé havia de caure en un indret o altre del món, ençà o enllà de l'estret, tan se val. No vàrem estar de sort, i va caure a la vostra banda. Però això no vol dir res. Jo sostinc que és tan nostre com vostre. ¿Per ventura només us ha pintat a vosaltres? ¿És a vosaltres sols a qui diverteix? No. Ell ha pintat tots els homes, tots s'hi diverteixen i tots es senten orgullosos del seu geni. Ni aquest ni aquell altre país, ni aquesta ni tal altra època tenen dret d'apropriar-se'l. Molière és de l'Univers i pertany a l'eternitat.

L'orgull anglès no podia trobar una fórmula més aguda i més noble d'afalagar la vanitat francesa impedint-li de gallejar d'una victòria complerta.

Avui la glòria de Molière és universal i indiscutible; però durant la seva vida d'autor i de comediant, fou combatut ferocement. Tenia la protecció reial, l'admiració afectuosa i decidida de Despréaux, la bona companyonia dels amics d'Auteuil, la cordial aprovació dels burgesos parisencs assidus concurrents al seu teatre, però el restant de París li era furiosament hostil, i els que no s'atrevien a negar-li el mèrit, el rebaixaven al nivell d'un simple organitzador d'espectacles que treballava a sou i per encàrrec.

Fins a l'entrada del segle XVIII no s'inicià una rehabilitació metòdica i total del gran home. Aquesta generosa temptativa de Leonor Le Gallois suscità apassionades controvèrsies. Muratori, Riccoboni i una colla de difamadors obscurs, s'aferissen contra Molière. Això es pot dir que

Una escena d'«El burgès gentilhome», per Jean Michel Moreau, gravat de F. Denis

provoca la reacció definitiva i l'apoteosi comença. El gros públic sent desig de llegir un autor tan discutit, i es publiquen nombroses edicions completes de les seves obres, algunes de gran mèrit. A la de 1682, segueix la de 1710, reproducció de l'anterior; en 1725 se'n publica una altra a Amsterdam; després venen la de 1739, amb làmines de Boucher, i la de 1773, amb planxes de Moreau el Jove.

Molière es converteix en autor popular. Voltaire escriu la seva biografia; els germans Parfaict li dediquen un lloc preferent en *l'Història del Teatre*, publicada en 1745; l'Acadèmia francesa, en 1769, premia a Chamfort en el concurs obert de panegírics del gran escriptor. En 1773 es celebra el centenari de la seva mort amb solemnes representacions de les seves obres: en 1777, Houdon esculpeix el bust de Molière per l'Acadèmia (aquesta obra ha desaparegut). La Revolució l'incensà, exagerant-ne la significació profètica, recalca amb plaer l'escena del «Pobre» del

Una escena de «L'Avare»
per François Boucher, gravat de Laurent Cars

Una escena de «La escola dels marits», per Joan Michel Moreau, gravat de Lluís Josep Masquelier

Don Joan (1) i, finalment, l'Acadèmia disposa un trasllat pompós dels restes de Molière a l'any 1792.

Per a demostrar l'íntim contacte que'l públic francès ha mantingut amb les obres de Molière, cal dir només que des de 1680 al gener de 1922, la Comèdia Francesa solament ha donat 21,584 representacions molieresques, xifra que dona un promig de cent representacions anyals, amb la particularitat que el número de representacions ha anat augmentant gradualment d'un any a l'altre.

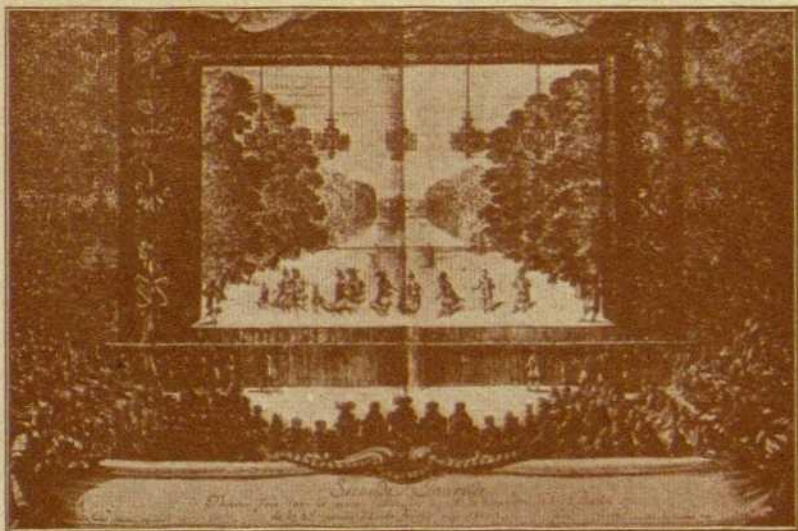
Durant aquests 241 anys, *Tartufe* ha tingut 2,202 representacions; el *Médecin malgré lui*, 1,702; *L'Avare*, 1,601; el *Misanthrope*, 1,302; les *Femmes savantes*, 1,300; *l'Ecole des maris*, 1,247; *l'Ecole des femmes*, 1,244; el *Malade imaginaire*, 1,236. Les restants produccions van descendant en aquesta escala fins arribar a 514 amb

(1) Acte III, escena II. Aquesta escena fou suprimida a la segona representació de l'obra. Aquesta escena i la que la precedeix estiguereu perdudes durant molt temps, fins que foren trobades a l'edició d'Amsterdam i reintegrades al text imprès en l'edició de Limonin de 1813.

l'Etourdi. En canvi el *Don Joan* no ha pogut passar de les 89 en tots aquests anys.

Un dels mèrits de Molière com a comediant, és l'haver contribuït a desterrar dels escenaris el to demoníac, com deia ell, la declamació descomunament inflada i violent, que imperava entre els comedians de l'Hotel Bourgogne, rivals irreconciliables de la companyia del Palais Royal, dirigida per Molière. Els extraordinaris esforços que aquell estil de decla-

Aquesta rivalitat es manifestava amb al·lusions i atacs furiosos d'una banda i altra i contribuïa a augmentar el número d'enemics de Molière, que satiritzà l'estil dels seus contraris en *Les précieuses ridicules*, obra que assolí un èxit extraordinari. Els de l'altra colla hi respongueren amb *l'Impromptu de l'Hotel Condé* i en la *Vengeance du Marquès*, en les quals parodiaven els posats, la dicció, l'abundància excessiva d'accionats de Molière i, sobretot, el seu etern singlot i aquella tosseta

Una representació als jardins de Versalles de «La princesa d'Elide», de Molière, gravat extret d'una antiga edició d'aquesta obra

mació exigia dels comedians, fou causa de funestos accidents. Zacaries Montfleury morí a conseqüència dels violents esforços fets per a representar amb realisme salvatge les furors d'Orestes en *Andromaca*. A propòsit d'aquesta mort i de la del comediant Mondory, mort d'un atac de feridura jugant amb extraordinària feroçitat el paper d'Herodes en l'obra *Marianne*, de Tristan L'Hermite, es féu popular en aquell temps la dita de «No hi haurà cap poeta que no vulgui haver tingut l'honor d'haver rebentat al menys un comediant en la seva vida».

continua que patia Molière, a la qual ell mateix fa al·lusió en *l'Avar*.

Per acabar aquestes brevíssimes notes, vagi la següent anècdota de Molière, comediant, segurament poc coneguda del nostre públic.

Molière representà el paper de «Sanxo» en l'obra *Don Quixot o els encantaments de Merli*, arranament escènic de la famosa novel·la de Cervantes, fet per la senyoreta Bejart, segons diu el registre de La Grange, estrenada el 30 de gener de 1660.

Molière esperava el moment de sortir a

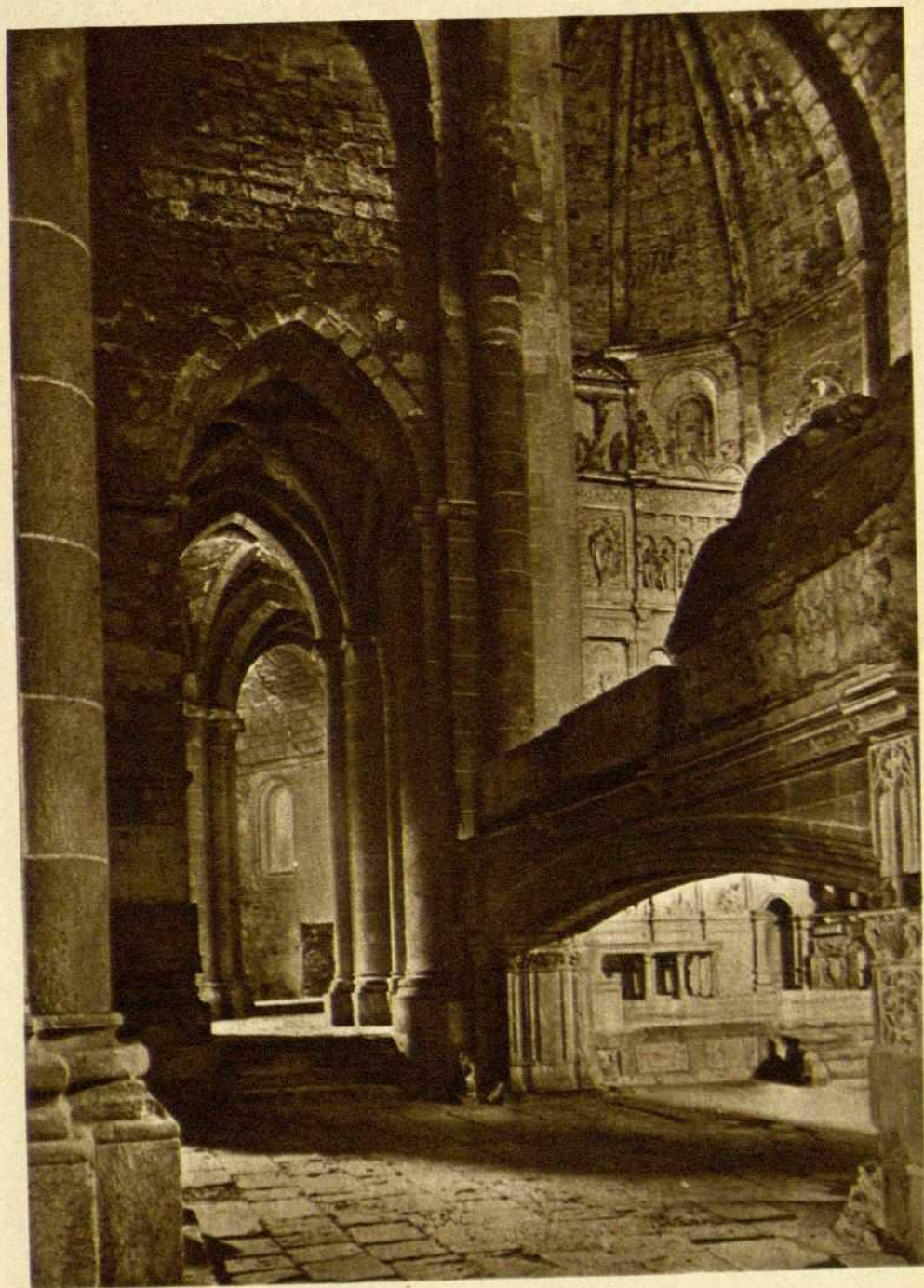
escena entre bastidors muntat dalt del ruc, que feia el paper de «Rucio». Heu-vos aquí que l'animal, freturós de debutar i tossut com tots els de la seva espècie, li dóna la gana de presentar-se a l'escena sense esperar que li donessin la senyal de sortida. Molière provà de retenir-lo, però va ésser inútil; la bèstia s'obstinava cada vegada amb major entestament, malgrat les enèrgiques estrabades de brida i els cops. Finalment, triomfant dels que'l detenien, va arribar a treure tot el cap a l'escena, i vinga tirar endavant enardit pel seu èxit i la proximitat del públic davant del qual es dalia per presentar-se. La sala de seguida s'adonà dels esforços desespe-

rats que l'autor del *Misanthrop* feia per a retenir el rebec animal demanant als seus companys d'entre bastidors que li fermanessin el ruc.

A l'últim, rendit per aquesta lluita desigual, es va decidir a arrapar-se a les traveses dels bastidors, i deixà que l'ase se li esmunyís d'entre les cames, el qual, satisfet de la victòria, es precipità al mig de l'escena etzivant uns tendres i sonors brams de salutació i d'alegria. Aquella bestiola, com molta d'altre gent del seu temps, es creia molt més digne de l'atenció i l'aplaudiment del públic, que el genial autor de l'*Avar*.

CARLES CAPDEVILA

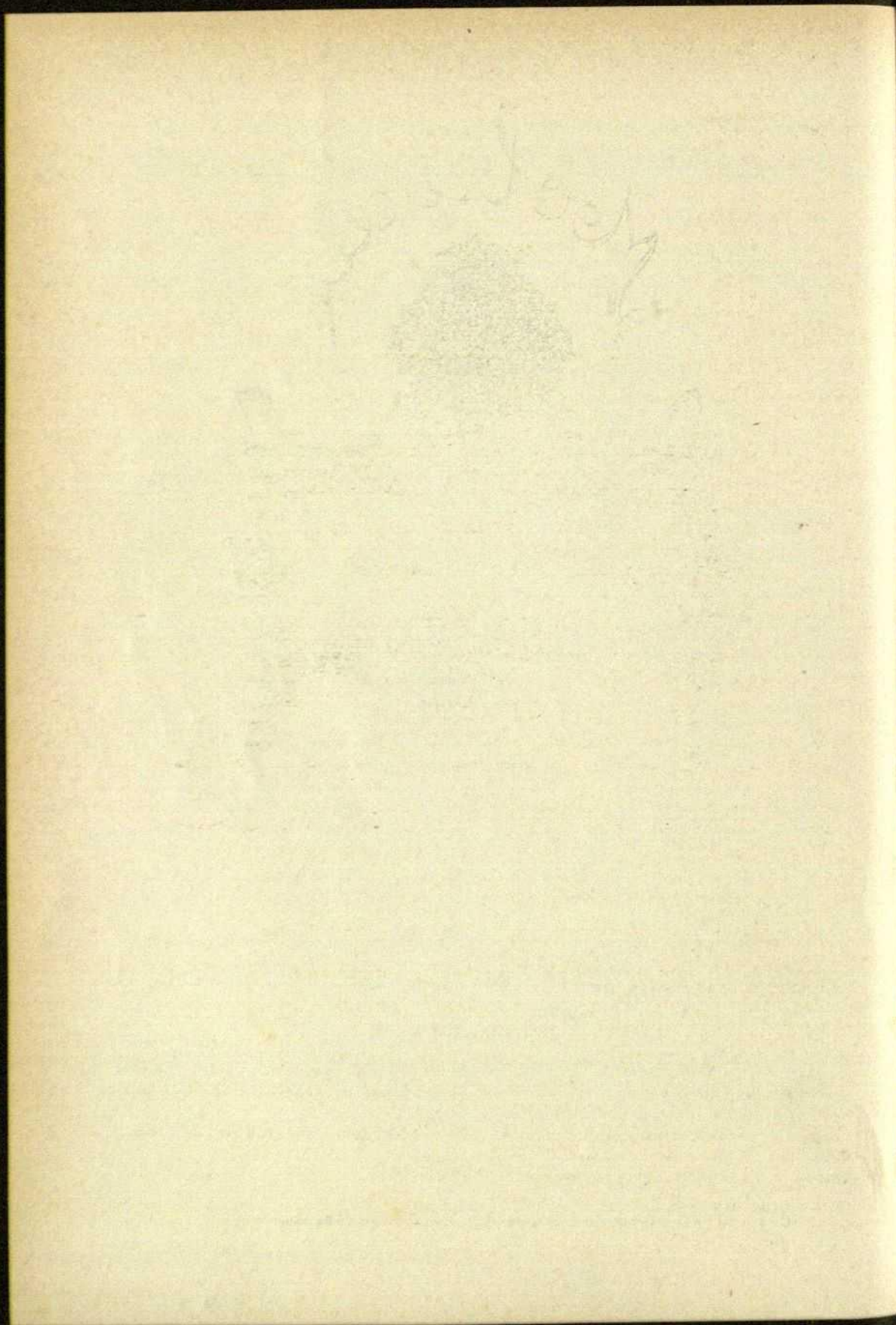

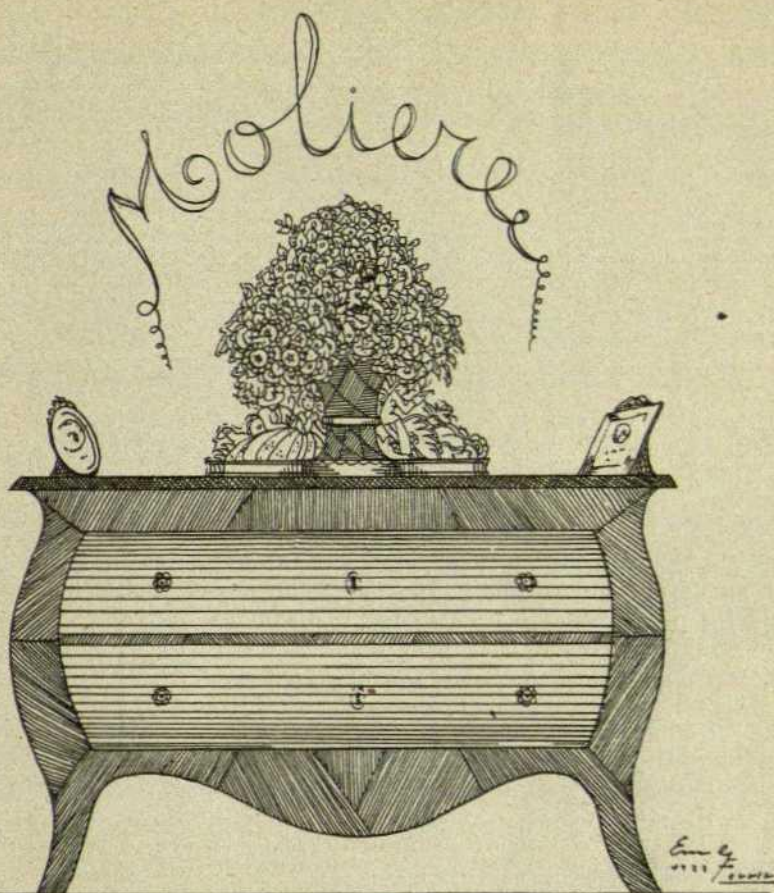

POBLET: GIROLA I ARCADA DELS SEPULCRES REIALS

D'ACÍ D'ALLA
Suplement Artístic

Fot. Rep. Ic.
Cloté Arxh. Mas

Les Precioses. Ridicules

COMÈDIA EN UN ACTE
TRADUCCIÓ CATALANA DE **MANUEL DE MONTOLIU**

PERSONATGES

<i>Valldor, Campflorit</i> , amants rebutjats:	<i>El Marquès de Mascarill</i> , criat de Valldor
<i>Gorgibus</i> , bon burgès.	<i>El Vescomte de Jodelet</i> , criat de Campflorit.
<i>Madelena</i> , filla de Gorgibus; <i>Cathos</i> , neboda de Gorgibus, precioses ridícules.	<i>Dos portadors de cadira de mans.</i>
<i>Mariona</i> , criada de les precioses.	<i>Veïnes.</i>
<i>Almanzor</i> , criadet de les precioses.	<i>Violinistes.</i>

Escena, una sala de rebre.

Aquesta traducció fou representada per primera vegada al Teatre Principal, de Barcelona.

ESCENA I

VALLDOR I CAMPFLORIT

CAMPFLORIT

Senyor Valldor.

VALLDOR

Què?

CAMPFLORIT

Mireu-me un moment sense riure.

VALLDOR

Bé! Què?

CAMPFLORIT

Què dieu de la nostra visita? ¿N'heu sortit gaire satisfet?

VALLDOR

¿Tenim motius d'estar-ho tots dos, segons la vostra opinió?

CAMPFLORIT

De cap manera, parlant clar.

VALLDOR

Per mí, jo us confesso que n'estic tot escandalitzat. ¿On s'és vist, que dues provincianes impertinents facin tan les desdenyoses, i que dos homes com nosaltres sien tractats amb tanta insolència? Amb prou feines han arribat a decidir-se a oferir-nos cadires. En ma vida he vist tan parlar-se a cau d'orella, com elles han fet amb nosaltres, tan badallar, tan fregar-se els ulls i demanar tan sovint: «Quina hora és?» ¿no us heu adonat com només se dignaren respondre que sí i que no a tot lo que els dèiem? ¿I no convindreu amb mí que amb tot i que haguéssim estat la gent més baixa del món no se'ns podria fer un acolliment més descortès del què elles ens han fet?

CAMPFLORIT

Me sembla que us preneu les coses massa fort.

VALLDOR

Es cert, així m'ho prenc, fins al punt que vui venjar-me d'aquesta impertinència. Ja sé jo lo què ens ha fet tan despreciables als seus ulls. L'aire precís no salament ha infectat París; també s'ha escampat per les províncies i les nostres damiselles ridícules n'han flairat una bona part. En un mot, la seva persona és una barreja de preciosa i de coqueta. Jo prou sé lo que és menestrer per a ésser ben re-

but per elles; i si em volen creure, els tenim de jugar una passada que les convencerà de la seva estupidesa i les ensenyarà a conèixer millor la gent que tracten.

CAMPFLORIT

I com ho fareu?

VALLDOR

Tinc un cert criat que es diu Mascarrill, que té fama entre molta gent de «bel esprit», no hi ha res, en efecte, tan a l'ordre del dia com el «bel esprit», en els temps que correm. És un extravagant que s'ha entossudit en voler fer l'home de distinció. Li dona ordinàriament per la banda de la galanteria i dels versos i desdenya els altres criats fins al punt de motejar-los de bèsties

CAMPFLORIT

Què és, doncs, lo que voleu fer?

Lo que vui fer? Vui... Però sortim d'aquí abans.

ESCENA II

Dits i GORGIBUS

GORGIBUS

Doncs què! ¿Heu ja vist la meva neboda i la meva filla? ¿Anirà bé la cosa? ¿Quin ha estat el resultat d'aquesta visita?

VALLDOR

Heu's aquí una cosa que podrieu saber millor per elles que per nosaltres. Tot lo que us podem dir és que us rendim grans mercès pel favor que éns heu fet i que restem els vostres molt humils servidors.

CAMPFLORIT

Vostres molt humils servidors.

GORGIBUS (sol)

Hum! sembla que no en surten gaire satisfets. ¿De què podria venir el seu descontent? Cal saber què ha passat. Ola!

ESCENA III

GORGIBUS i MARIONA

MARIONA

Què se us ofereix, senyor?

GORGIBUS

On són les senyoretes?

MARIONA

Al tocador.

Campflorit.—Senyor Valldor,

Valldor.—Què?

Campflorit.—Mireu-me un moment sense riure.

Valldor.—Bé! Què?

Campflorit.—Què diu de la nostra visita? N'heu sortit gaire satisfet? (pàg. 98)

GORGIBUS

Què hi fan?

MARIONA

Fan pomada pels llavis.

GORGIBUS

Masses, masses pomades; els direu que vinguin.

ESCENA IV

GORGIBUS (sol)

Aquestes beneïtes, amboles seves pomades tenien ganes d'arruinar-me, segons veig. Per tot no veig altra cosa que clares d'ou, llet virginal, i milrats

tres andròmines que no conec. D'ensà que som arribats, elles ja porten gastat el llard d'una dotzena de porcs, al menys; quatre criats viurien cada dia només dels peus de moltó que elles empleen.

ESCENA V

MADELENA, CATHOS i GORGIBUS

GORGIBUS

¿Es, realment, necessari fer un tan gran dispendi per a engreixar-vos el morret? Dieu-me, si us plau, què heu fet a n'aquests senyors, que els he vistos sortir amb cert aire de ressentiment? ¿No us havia ordenat rèbre'ls, com se mereixen els que volia donarvos per marits?

MADELENA

¿I quin efecte, pare meu, volem que ens hagi fet-la conducta irregular d'aquesta gent?

CATHOS

Dieu-nos un medi, mon oncle, per a que una noia mitjanament raonable pogués entendre's amb unes persones com les llurs.

GORGIBUS

I què hi trobeu, a dir?

MADELENA

Bella galanteria la llur! Com! ¿Fer entrada amb el matrimoni?

GORGIBUS

I per on vols tu que comencin? ¿Pel concubinatge? ¿No és aquesta una manera de procedir de la que ens podem felicitar tan vosaltres com jo? ¿Hi ha cosa més complida que això? I aquest llaç sagrat al que ells aspiren ¿no és un testimoni de la honradesa de llurs intencions?

MADELENA

Ah! pare meu, això que dieu és digne del burgès més vulgar. Me causa vergonya sentir-vos parlar d'aquesta faisó, i caldria que us fessiu ensenyar el bell aire de les coses.

GORGIBUS

No tinc res que fer d'aires ni de cançons. Jo et dic que el matrimoni és una cosa sacrosanta i que és portar-se com un cavaller el començar per aquest punt.

MADELENA

Déu meu! ¡i que aviat s'acabaria una novella si tot el món arribava a ésser com vós! Oh! I que en fóra d'hermós si de seguida Cyrus se casés amb Mandana, i si en Curial se desposés al primer pas amb la Güelfa.

GORGIBUS

¿I què em vens a contar amb aquestes històries?

MADELENA

Pare meu, la meua cosina us dirà tant bé com jo que a la força les nocés tenen d'arribar solament després de totes les altres aventures. Cal que un amant, per a fer-se agradable, sàpiga expressar els més bells sentiments, aleinar la dolçor, la tendresa, l'apassionament i que sia acuradíssim en les formes. Primerament, ha de veure al temple, o al passeig, o en qualsevol cerimònia pública la persona que el té enamorat; o bé té d'ésser portat fatalment a casa seva per un parent o un amic i sortir d'allí tot consirós i melancòlic. Amaga durant un temps la seva passió a l'objecte adorat i no obstant li fa moltes visites, durant les quals no deixa mai de proposar qualche problema galant per a exercir els esperits de la reunió. Arriba el jorn de la declaració, que s'ha de fer ordinàriament en una avinguda de jardí, mentre la companyia sia una mica allunyada: i aquesta declaració va seguida d'un sobtat cop d'ira que esclata amb la nostra rojor i que per un temps exila l'amant de la nostra presència. De seguida ell troba medis d'amansir-nos, d'acostumar-nos insensiblement a les expressions de la seva passió i de treure'ns del nostre interior aquesta declaració que ens fa tanta pena. Després d'això venen les aventures, els rivals que es llencen de través contra una inclinació compartida, les persecucions dels pares, les gelosies engendrades per falses apariències, els plors, els desesperes, els raptes i tot lo que se'n segueix. Heu's aquí com se tracten les coses dins de les belles maneres; i són regles aquestes de les quals, en bona galanteria, ningú se'n sabria excusar. Però venir de

cop i volta amb l'únic conjugal, no per l'amor sinó per parlar del contracte de matrimoni i pendre justament la novella per la cua, permeteu-me repetir-ho, pare meu, no pot haver-hi res més ordinari que aquesta manera de procedir; i tota jo em sento regirada només que amb l'impressió desplaent que això em causa.

GORGIBUS

Quin dintre de llenguatge és aquest? Ah! Deu ser el gran estil..

CATHOS

Efectivament, mon oncle, la meva cosina ha encertat la nota justa en aquesta qüestió. ¡Quin recurs hi ha per fer bon acolliment a persones del tot profanes en galanteria! Estic ben segura de què no han vist mai el mapa de la Valltendra i que Dolsbitllet, Encesesguart, Motsgalant i Versjoliu són ciutats per ells desconegudes. ¿No veieu que tota llur persona ho manifesta i que no tenen res d'aquest aire que es recomana a l'amabilitat de la gent ben nada? ¿Venir a una visita amorosa amb la cama sense guarnir, amb un capell desarmat de plomes, un cap irregular de cabells, i un vestit que pateix una indigència de llaços! Déu meu! ¡quins amants són aquests! Quina frugalitat d'ornament i quina eixutor de conversa! No es pot suportar. N'hi ha per desmaiar-se. He remarcat també que llurs corbates no eren ben tallades i que mancava més de mig pam per a que llur calça fos prou ampla.

GORGIBUS

Arribo a creure'm que són boges totes dues, i no puc entendre res d'aquesta xerrameca. Cathos, i vós, Madelena...

MADELENA

Ah! per favor, pare meu! desaveseu-vos d'aquests noms estranys i apaleu-nos d'altra manera.

GORGIBUS

Com aquests noms estranys? ¿Qué no són els vostres noms de fonts?

MADELENA

Déu meu! que en sou de vulgar! ¡Una de les coses que més me sorprenen és que vós hagueu pogut engendrar una noia tan espiritual com jo! ¿S'ha par-

lat mai en bell estil de Cathos, ni de Madelena? ¿I no em confessareu que caldria només que un d'aquests noms per a desacreditar la novella més formosa del món?

CATHOS

Es ben cert, mon oncle, que una orella una mica delicada sofreix terriblement de sentir pronunciar mots com aquests; i el nom de Polixena que la meva cosina s'ha triat, i d'Aminta que jo m'he atribuït, tenen una gràcia, un encís que no podeu negar.

GORGIBUS

Escolteu; no hi ha més que un nom que serveixi. No consento que tingueu altres noms que aquells que us han posat els vostres padrins i les vostres padrines; i en quant a aquests senyors dels que es tracta, jo conec les seves famílies i els seus béns i vui resoltament que us disposeu a rebre'ls per marits. Ja em sento cansat de tant sostenir-vos als meus braços i la custòdia de dues noies és una càrrega massa pesant per un home de la meva edat.

MADELENA

Per lo que a mi respecta, mon oncle, tot quant us puc dir és que trobo que el matrimoni és quelcom de repugnant.

MADELENA

Permeteu-nos respirar en llibertat en mig de la bella societat de París, on tot just acabem d'arribar. Deixeu-nos teixir al nostre pler la trama de la nostra novella i no en precipiteu la conclusió.

GORGIBUS (sol)

No hi ha dubte són rematades (alt). Una vegada més; jo no entenc res de tots aquests romansos; vui ésser amo absolut i per a tallar totes les discussions, o us casareu totes dues abans de poc temps, o com la llum ens illumina, que us ficareu monges; ho he jurat.

ESCENA VI

CATHOS i MADELENA

CATHOS

Déu meu! ¡Qué enfonzada té la forma dins la matèria el teu pare! ¡Que n'és de tosca la seva intelligència i quines tenebres hi ha en la seva ànima!

MADELENA

Què vols fer-hi, cosina! N'estic tota confosa per ell. Me costa treball de persuadir-me que jo pugui ésser realment la seva filla i espero que qualche aventura vindrà un jorn a fer més il·lustre ma naixença.

ESCENA VII

Dits i MARIONA

MARIONA

Hi ha un criat que demana si les senyoretetes són a casa i diu que el senyor vol venir-vos a veure.

MADELENA

Apreneu, estúpida, a expressar-vos menys vulgarment. Dieu: hi ha un indispensable que demana si us trobeu en la comoditat d'ésser visibles.

MARIONA

Senyora, jo no entenc el llatí, i no he après, com vós, la «filofia» al pensio-nat.

MADELENA

Mireu la insolent! ¡Això no es pot suportar! ¡I qui és el senyor d'aquest criat?

MARIONA

M'ha dit que era el Marquès de Mascarill.

MADELENA

Ah, cosina! Un marquès! Si, si, anem a dir, que som visibles. Sens dubte és un «bel esprit», que ha sentit parlar de nosaltres.

CATHOS

Segurament.

MADELENA

El tenim de rebre en aquesta saleta baixa més aviat que en la nostra cambra. Ajustem-nos una mica els cabells al menys i sostenim la nostra reputació. Cuiteu, veniu a estendre'ns dins del conseller de les gràcies.

MARIONA

En bona fe, no sé quina mena de bèstia és aquesta: parlem en cristià si voleu que us entengui.

CATHOS

Porteu-nos el mirall, ignorant, i teniu compte de no envilir-ne el cristall per la comunicació de la vostra imatge (*surten totes*).

ESCENA VIII

MASCARILL, DOS PORTADORS

MASCARILL

Ola, portadors. Per allà, per allà home, per allà, per allà. Estic veient que aquests brètols han pres el determini d'estrellar-me a força de ensopegar contra les parets i el paviment.

PRIMER PORTADOR

Caram! És que la porta és estreta! Heu volgut de totes passades fer-nos entrar fins aquí...

MASCARILL

Naturalment. ¿Voleu, miserables, que exposés la ufana de les meves plomes a les inclemències de l'estació plujosa, i que anés a imprimir el calçat en el fang? Aneu, traieu d'aquí la cadira.

SEGON PORTADOR

Pagueu-nos, senyor, si us plau.

MASCARILL

Eh?

SEGON PORTADOR

Dic, senyor, que ens dongueu diners, si us plau.

MASCARILL, (*donant-li una bofetada*)

Com? insolent, ¿demaneu diners a una persona de la meua qualitat!

SEGON PORTADOR

¿Es així com se paga als pobres de nosaltres? o ¿és que la vostra qualitat ens dóna de menjar?

MASCARILL

Ah! ah! ah! ¡ja us ensenyaré jo a guardar les formes! ¡Aquests poques vergonyes gosen riure's de mí!

PRIMER PORTADOR, (*prenent un dels pals de la seva cadira*)

Apa, apa, pagueu-nos al moment.

MASCARILL

Què?

PRIMER PORTADOR

Dic que vui rebre diners de seguida.

MASCARILL

Aquest és raonable.

PRIMER PORTADOR

De pressa, doncs.

MASCARILL

Oidà! tu parles com cal; però l'altre és un malcarat que no sap lo que es diu. Té ¿estàs content?

Cathos.—Déu meu! Qué enfonzada té la forma dins la matèria el teu pare!...

Madelena.—Què vols fer-hi, cosina!... (pàg. 102)

PRIMER PORTADOR

No, no estic content; heu donat una bofetada al meu company i... (aixecant el bastó.)

MASCARILL

Calma; té, per la bofetada. Tot se consegueix de mi si se em tracta dins de les bones maneres. Aneu, veniu d'aquí un moment a recollir-me per anar al Louvre, al «petit coucher».

ESCENA IX

MARIONA i MASCARILL

MARIONA

Senyor, les senyoretes venen de seguida.

MASCARILL

Que no tinguin pressa, ja m'he col·locat amb tota comoditat per a esperar-les.

ESCENA X

MADELENA, CATHOS, MASCARILL i ALMANZOR

MASCARILL, (*després d'haver saludat*)

Senyoretes, us sorprendrà sens dubte l'audàcia de la meua visita; però és la vostra reputació lo que us ha portat la importuna companyia de la meua persona, i el mèrit té per mi atractius tan irresistibles que vaig sempre corrent darrera d'ell.

MADELENA

Si perseguieu el mèrit no serà pas en les nostres terres on teniu de venir a caçar.

CATHOS

Per a veure mèrit en nosaltres és precis que vós ens l'hagueu portat.

MASCARILL

Ah! que consti el meu vot en contra de les vostres paraules. La nomenada dona en lo just pregonant lo que valeu, i no deixareu res per verd en aquest món galant de París.

MADELENA

La vostra complacència malversa massa esplèndidament la llarguesa de ses lloances; i no podem, la meua cosina i jo, admetre seriosament les dolçors de la vostra galanteria.

CATHOS

Polixena, s'haurien de fer portar cadires.

MADELENA

Ola, Almanzor!

ALMANZOR

Senyora.

MADELENA

De pressa, disposeu aquí les comoditats de la conversa.

MASCARILL

Però, abans; estic en seguretat aquí?

CATHOS

Què temeu?

MASCARILL

Algun furt del meu cor, algun assassinat de la meua independència. Jo veig aquí uns ulls que tenen el semblant de ésser molt mals minyons, que semblen disposats a insultar totes les llibertats i a tractar un cor pitjor que un butxí! Diable! tantost un se'ls hi acosta, se posen en guàrdia mortífera. Ah! ¡com hi ha

món que no me'n fiaria! i jo vui fugir-ne corrents si abans no em donen garantia suficient de què no m'han de fer mal.

MADELENA

Filla, té un caràcter ben enjogassat.

CATHOS

Resulta un Amilcar.

MADELENA

No tingueu por; els nostres ulls no tenen pas males intencions i el vostre cor pot reposar tranquil sobre la noblesa de llurs sentiments.

CATHOS

Mes, per favor, senyor, no s'ia inenxorable envers aquest silló que us allarga els braços ja fa un quart d'hora; contenteu una mica el desig que té d'abraçar-vos.

MASCARILL, (*després d'haver-se pentinat i haver-se arreglat els seus falbalans*)

I bé, senyoretes, què em dieu de París?

MADELENA

Déu meu! que en podem dir? Caldria ésser l'antípoda de la raó per a no confessar que París és el gran arxiu de les meravelles, el centre del bon gust, del bel esprit i de la galanteria.

MASCARILL

Jo sóc de l'opinió que fora de París no hi ha salvació possible per a les persones decents.

CATHOS

Es una veritat incontestable.

MASCARILL

Es una mica fangós; però tenim, com remei, la cadira de braços.

MADELENA

Es veritat que la cadira és un refugi meravellós contra els agravis del fang i del mal temps.

MASCARILL

Rebeu moltes visites? ¿quin bel esprit conteu entre els vostres?

MADELENA

Ai! nosaltres no som encara conegudes; però ja som en camí d'ésser-ho, i tenim una amiga particular que ens ha promès de portar-nos a casa tots aquets senyors de l'«Aplec de peces selectes».

CATHOS

I alguns altres que ens han dit que passaven per ésser els sobirans àrbitres de l'elegància.

MASCARILL

Deixeu per mi aquesta feina, car la puc fer millor que ningú; tots ells són visites meves; i puc dir que no hi ha cap dia que no em llevi sense una mitja dotzena de «beaux esprits».

MADELENA

Ah! mon Dieu! vos serem reconegudes amb la més gran reconeixença si ens proporcioneu aquesta amistat; car, no hi ha remei, cal fer la coneixença de tots aquests senyors si una vol figurar entre la bella societat. Ells són els qui elaboren les reputacions a París i una sap que hi ha un senyor tal amb qual tracte n'hi ha prou per a donar-vos per tot arreu fama d'intelligent, quan no hi hagués altra cosa que aquesta. Mes per a mi, això que em sedueix particularment és que per l'intermedi d'aquestes esperituals visites, una s'entera de mil coses que és de tota necessitat saber i que són l'essència del «bel esprit». Per aquest medi se saben cada dia les noves galants, les jolives produccions en prosa i en vers. Se sap a punt fixe, que un tal ha fet la més formosa peça del món sobre tal argument; que una tal ha posat paraules a l'ària tal; que aquest ha compost un madrigal sobre una dolça sensació; que aquell ha ritmat unes estrofes sobre una infidelitat; que el senyor tal escrigué ahir vespre una sexteta a la senyoreta tal; que aquest autor ha ideat un projecte; que aquell és a la tercera part de la seva novella; que aquell altre té les seves obres en premsa. Això és lo que dona relleu a una persona per totes les tertúlies, i si hagués d'ignorar aquestes coses, no donaria pas una agulla per tot «l'esprit» que es pugui tenir.

CATHOS

Jo també trobo, en efecte, que és una cosa ridícula que una persona es preci-hi «d'esprit» i no sàpiga fins la més insignificant quarteta que es fa cada dia i en quant a mi, confesso que em sentiria confosa de vergonya si arribava a passar que em vinguessin a demanar per alguna cosa nova que jo no hagués vist.

MASCARILL

Es veritat que és vergonyós de no ésser dels primers en saber tot lo que es

fa; però no passeu ànsia; jo vui establir a casa vostra una acadèmia de «bel esprit» i us prometo que no es farà un bocí de vers a París que no el sapigueu de memòria abans que ningú. Per lo que a mi respecta, tal com me veieu, en faig esgrima quan vui, i de la meua collita en veureu corre per totes les reunions de París, dugues centes cançons, altres tants sonets, quatre cents epigrames i més de mil madrigals, sense comptar els enigmes i les semblances.

MADELENA

Jo us confesso que tinc un deliri per les semblances; ¡jo no conec res de tan galant!

MASCARILL

Les semblances són difícils i requereixen un esperit profund; en coneixereu algunes de la meua manera personal que no us deplauran.

CATHOS

Jo em torno boja pels enigmes.

MASCARILL

Són un gran exercici per «l'esprit» i aquest mateix matí n'hi fet quatre que us donaré a endevinar.

MADELENA

Els madrigals són ben agradables quant són ben tornejats.

MASCARILL

Aquest és el meu talent especial i ara estic treballant en posar tota la història romana en madrigals.

MADELENA

Ah! quina cosa més sublim! Jo us en retinc des d'ara un exemplar al menys, per quan ho feu imprimir.

MASCARILL

Jo us en prometo un a cada una i dels millors relligats. Això és poca cosa per a les meves facultats; però ho faig solament per a donar guany als editors i llibrers que em persegueixen.

MADELENA

Ja m'imagino el gran plaer que deu causar veure's imprès.

MASCARILL

Qui ho dubta? Mes, a propòsit, vos recitaré un impromptu que ahir vaig fer a casa una duquesa amiga meua on vaig anar de visita; sóc terriblement fort en això dels impromptus.

CATHOS

L'impromptu és justament la pedra de toc de «l'esperito».

MASCARILL

Escolteu, doncs.

MADELENA

Som tot orelles.

MASCARILL

«Oh! Oh! Ni jo me'n adonava; mentres sense malícia d'aprop vos esguardava els vostres ulls traidors mon cor varen robar, oh! lladres! lladres! lladres! Correu-los a agafar!»

CATHOS

Ah! Déu del cel! No es pot donar res de més exquisit!

MASCARILL

Tot lo que faig té l'aire distingit; aquest impromptu no té res de pedant.

MADELENA

N'és lluny de més de dues mil llegües.

MASCARILL

Vos heveu fixat en aquest començament, «oh! oh!» heu's aquí una cosa estupenda, «oh! oh!» com un hom que s'en adona de sobte, «oh! oh!» la sorpresa, «oh! oh!».

MADELENA

Sí, aquest «oh oh» el trobo admirable.

MASCARILL

I sembla que no sia res.

CATHOS

Ah! per Déu! no diguen això! Són les coses d'aquesta mena les que no tenen preu.

MADELENA

No hi ha dubte; i m'estimaria més haver fet aquest «oh! oh!» que tot un poema èpic.

MASCARILL

Caramba! teniu bon gust.

MADELENA

Eh! no el tinc pas del tot dolent.

MASCARILL

Però no admireu aquell «ni jo me'n adonava?» «Ni jo me'n adonava?» és a dir no m'hi havia fixat; manera de parlar natural, «ni jo me'n adonava». «Mentre sense malícia» es a dir, mentres innocentment, sense mal pensar, com un pobre be, «d'aprop vos esguardava», es a dir m'entretenia contemplant-vos, vos observava, vos mirava; «els vostres ulls traidors...» ¿Qué us en sembla d'aquests «traidors?» No és un mot ben triat?

CATHOS

Divinament.

MASCARILL

«Traidors», és a dir, amb traició, d'amat; sembla veure's un gat que acaba de caçar una rata «Traidors!».

MADELENA

No pot estar millor.

MASCARILL

«Mon cor varen robar», és a dir, me'l varen pendre, se me'l varen emportar; «Oh! lladres! lladres! lladres! Correu-los a agafar». No diríeu que és un home que crida i empaïta un lladre per a fer-lo agafar? «Lladres, lladres, lladres, correu-los a agafar».

MADELENA

Hi ha que confessar que tot té un aire espiritual i galant.

MASCARILL

Ara us vui fer conèixer la música que he posat a la lletra.

CATHOS

Vós heveu après de música?

MASCARILL

Jo? mai.

CATHOS

I com pot ésser això?

MASCARILL

Les persones de la meua qualitat ho saben tot sense haver après mai res.

MADELENA

Es clar, filla.

MASCARILL

Escolteu; veïam si trobareu l'ària al vostre gust: «hem la, la, la, la, la». La intemperància de l'estació ha ultrajat furiosament la delicadesa de la meua veu; però no importa, serà sense pretensions (*canta*) «Oh! oh! ni jo me'n adonava» etc.

CATHOS

Oh! quina melodia més apassionada! No es pot escoltar sense perdre els sentits.

MADELENA

Hi ha cromatisme aquí.

MASCARILL

¿No heveu el pensament ben expressat pel cant? «Lladres! Lladres!» I després com si efectivament hi hagués la gran corredissa «Correu!» i com una persona que esbufega «¡Correu-los a agafar!».

MADELENA

D'això se'n diu saber lo fi de les coses, la gran finor, lo fi de la finor. Tot és admirable, vos ho juro; m'entusiasmen la música i les paraules.

CATHOS

Jo no havia sentit res de tanta empena.

MASCARILL

Tot quant jo faig me vé així naturalment, sense cap esforç ni estudi.

MADELENA

La naturalesa vos ha tractat com una mare apassionada i vós sou el seu fill aviciat.

MASCARILL

En què ocupeu el vostre temps, senyoretetes.

CATHOS

En res.

MADELENA

Hem sofert fins ara un dejuni espantable de diversions.

MASCARILL

Me poso a la vostra disposició per a acompanyar-vos un dia d'aquests a la comèdia, si voleu; pròximament se n'ha d'estrenar una que celebraré moltíssim poder veure en companyia tant agradable.

MADELENA

No ens podríem excusar.

MASCARILL

Solament vos demano que aplaudiu com sia menester, quan hi anem; car m'he compromès a fer triomfar l'obra, i l'autor mateix m'ho ha vingut a suplicar aquest matí. Aquí hi ha la costum de què a nosaltres, les persones de reputació, ens vinguin els autors a llegir llurs obres noves, i així obligar-nos a trobar-les bones i a crear llur popularitat; i ¡ja podeu pensar si, quan nosaltres diem alguna cosa, la galeria gosa contradir-nos! Per lo que a mi respecta, soc dels més formals, i quan he fet una promesa a algun poeta, crido sempre perquè em sentin: «això sí que és una cosa bona», abans i tot que els llums sien encesos.

MADELENA

No me en parreu; és extraordinari aquest París; cada dia passen mil coses que s'ignoren a províncies, per més espiritual que una vulgui ésser.

CATHOS

No dieu res més; ara que en som informades, cumplirem amb el deure de fer sentir les nostres exclamacions d'entusiasme a cada paraula que ens arribi.

MASCARILL

Jo no sé si m'enganyo; però feu cara d'haver escrit alguna comèdia.

MADELENA

Eh! Podria haver-hi alguna cosa de lo que vós dieu.

MASCARILL

Ah! Molt bé! La tindrem de veure! Ara entre nosaltres: jo n'he feta una que vui fer representar.

CATHOS

Ah!... ¿A quina companyia la donareu?

MASCARILL

Què demaneu? Als comedians de l'hotel de Borgonya; no hi ha ningú fora d'ells que sia capaç de fer valer les coses; els altres són uns innocents que reciten d'igual manera que es parla; no saben fer retrunyir els versos, i aturar-se a l'indret oportú; i quin medi hi ha, dieu-me, per a conèixer on és el bon vers, si el comediant no fa pauses i no ens adverteix d'aquesta manera que llavors cal que la gent faci el seu «¡ah, ah!...» d'admiració.

CATHOS

Es cert; hi ha manera de fer sentir als espectadors les bel·leses d'una obra, i les coses no valen més que en el grau en què se les fa valer.

MASCARILL

¿Què us ne sembla de tots els meus flocs? ¿Els trobeu en harmonia amb el vestit?

CATHOS

Absolutament.

MASCARILL

La cinta és ben triada.

MADELENA

Furiósament bé. Són Perdrigeon autèntic.

MASCARILL

I què dieu dels acanalats?

MADELENA

Són de factura irreprotxable.

MASCARILL

Al menys me puc vanter de que tenen un pam més que els corrents.

Mascarill. — Que us ne sembla de tots els meus flocs? Els trobeu en harmonia amb el vestit? (pàg. 107)

MADELENA

Tinc de confessar que mai he vist a ningú arribar tant amunt en l'elegància del vestir.

MASCARILL

Fixeu una mica en aquests guants l'atenció del vostre odorat.

MADELENA

Exhalen una olor terriblement bona.

CATHOS

En ma vida he respirat un perfum més exquisit.

MASCARILL

I d'aquest què me'n dieu? (Dóna a olorar els cabells empolvats de la seva perruca).

MADELENA

Senzillament sublim; els sentits me són delitosament impressionats.

MASCARILL

No em dieu res de les plomes! ¿Cóm les troveu?

CATHOS

Espantosament formoses.

MASCARILL

¿Creureu que cada una em costa un lluis d'or. Jo pateixo aquesta mania d'anar a raure generalment sobretot lo que hi hagi de més bo i escollit.

MADELENA

Jo us donc la seguretat de que simpatitzarem vós i jo. Tinc una furiosa delicadesa per tot lo que he de portar; i fins les mitges i tot, no puc sofrir res que no sia lo selecte de lo més selecte.

MASCARILL, (*exclamant-se bruscament*)

Ai! ai! ai! per pietat! pel nom de Déu! senyoretes! en feu molt mal ús; puc queixar-me del vostre procedir; això no és decent.

CATHOS

Què us passa? què teniu?

VALLDOR

Com! ¡totes dues contra el meu cor al mateix temps! ¡Atacar-me per la dreta i per l'esquerra! ah! això és contra el dret de gents; les forces no són pas iguals i tindrè de demanar auxili contra els assassins.

CATHOS

Cal confesar que diu les coses d'una manera ben encisadora.

MADELENA

Té una admirable originalitat el seu talent.

CATHOS

Vós sentiu més por que mal i el vostre cor crida abans d'ésser destroçat.

MASCARILL

Què diable! ja està destroçat des del cap fins els peus.

ESCENA XI

CATHOS, MADELENA, MASCARILL i MARIONA

MARIONA

Senyora, vos demanen.

MADELENA

Qui?

MARIONA

El vescomte de Jodelet.

MASCARILL

El vescomte de Jodelet?

MARIONA

Sí, senyor.

CATHOS

El coneixeu?

MASCARILL

Es el meu millor amic.

MADELENA

Feu-lo entrar de seguida.

MASCARILL

Ja fa molt temps que no ens hem vist i em dona una gran alegria aquesta coincidència.

CATHOS

Heu-se'l aquí.

ESCENA XII

Dits, JODELET i ALMANZOR

MASCARILL

Ah! vescomte!

JODELET (*abraçant-se mútuament*)

Ah! marquès!

MASCARILL

Quina sort de trovar-te!

JODELET

Quina alegria de veure't aquí!

MASCARILL

Bésem encara un cop més, amic meu.

MADELENA (*a Cathos*)

Ah, cosina, ja comencem a ésser coneegudes; mira la bona societat com ja comença a saber el camí de casa per a venir a veure'ns.

MASCARILL

Senyoretes, permeteu que us presenti aquest gentil home; vos prometo que és digne de fer la vostra coneixença.

JODELET

Es de justicia venir a rendir-vos l'homenatge que mereixeu; i els vostres atractius tenen d'exercir llurs drets senyorials sobre tota classe de persones.

MADELENA

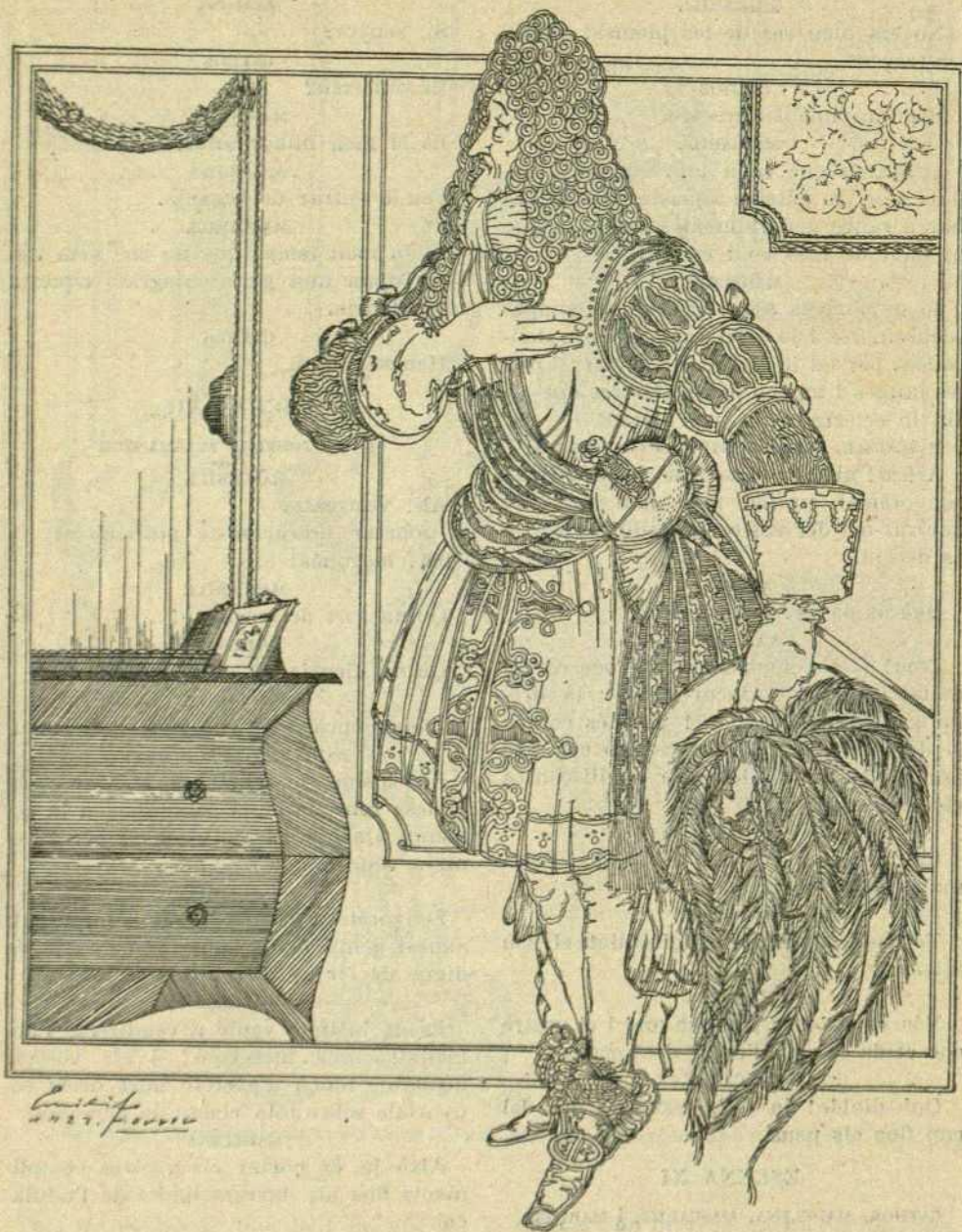
Això ja és portar els vostres compliments fins als darrers límits de l'adulació.

CATHOS

Aquest dia d'avui el devem assenyalar en el nostre almanac com un dia de benaurança.

MADELENA

Ala, minyó; ¡que sempre s'hagin de repetir les coses! No veieu que manca el luxe d'un silló.

Jodellet..—És de justícia venir a rendir-vos l'homenatge que mereixeu... (pàg. 109)

MASCARILL

No us estranyeu de veure el vescompte amb aquest aspecte; totjust acaba de sortir d'una llarga malaltia que li han fet tornar el rostre pàlid com el veieu.

JODELET

És el fruit de les vetlles a la cort i de les fadigues de la guerra.

MASCARILL

Teniu de saber, senyoretes, que esteu

veient en la persona del vescomte un dels homes més valents del segle; és un brau de marca.

JODELET

Vós no teniu res que envejar-me, marçquès; ja sabem lo que sabeu fer també.

MASCARILL

Es veritat que ens hem vist tots dos en l'ocasió.

JODELET

I en certs indrets on feia força calor.

MASCARILL (*mirant Cathos i Madelena*)

Si! Però no pas tanta calor com aquí. Ai, ai, ai.

JODELET

Vàrem fer la coneixença a l'exèrcit: i la primera vegada que ens vàrem veure ell manava un regiment de cavalleria a les galeres de Malta.

MASCARILL

Es veritat; però vós ja teníeu el grau abans que jo hagués entrat; i tinc present que jo no era més que primer oficial quan vós ja manàveu dos mil cavalls.

JODELET

La guerra és una bella cosa; però, en honor a la veritat, la cort recompensa avui ben malament la gent de valer com nosaltres.

MASCARILL

Per això és que vui penjar l'espasa a la paret.

CATHOS

Oh! jo tinc una debilitat terrible per la gent d'armes.

MADELENA

A mi també m'agraden; però vui que el talent ennobleixi el valor.

MASCARILL

Te'n recordes, vescomte, d'aquella mitja lluna que vàrem pendre als enemics al setge d'Arras?

JODELET

Què vols dir amb la teva mitja lluna? Era ben bé una lluna tota sencera.

MASCARILL

Penso que tens raó.

JODELET

¡Prou que me'n recordo, com hi ha món! Llavors, vaig ésser ferit a la cama d'un casc de granada i encara em resten les senyals. Palpeu una mica, si us plau:

podreu deduir quina ferideta deuria ésser.

CATHOS (*després d'haver tocat en aquell indret*)

Es veritat; la cicatriu és gran.

MASCARILL

Doneu-me la mà, i toqueu aquí; aquí, just darrera el cap. Hi sou?

MADELENA

Si! toco alguna cosa.

MASCARILL

Es un tret de mosquet que vaig rebre, a la darrera campanya on vaig ésser.

JODELET (*descobrint-se el pit*)

Aquí teniu aquesta altra ferida d'una bala que em va atravesar de part a part a l'atac de Gravelines.

MASCARILL (*portant la mà als botons de les seves calces*)

Us vaig a ensenyar una llaga terrible.

MADELENA

No és menester; ja us creiem sense veure-ho.

MASCARILL

Són senyals honroses que fan veure lo què un hom és.

CATHOS

No en dubtem gens de lo que vós sou.

MASCARILL

Vescomte, tens aquí la teva carrossa?

JODELET

Per què ho dius?

MASCARILL

Portaríem a passeig aquestes senyores per les afores i els fariem un petit obsequi.

MADELENA

No podríem sortir avui.

MASCARILL

Fem, doncs, venir violins per a ballar.

JODELET

Molt ben pensat,

MADELENA

A això si que hi consentim; però així caldrà més gent a la nostra tertúlia.

MASCARILL

Ola! ¡Picard, Burguinyó, Cascaret, Base, Verdura, Provensal, Violeta! ¡El diable se'ls emporti a tots els criats! ¡No crec pas que hi hagi al món cap gentilhome tan mal servit com jo! ¡Aquests brètols me deixen sempre sol.

MADELENA

Almanzor, dieu al servei del senyor marquès que vagin a cercar violins i feu venir aquests senyors i senyores del veïnat, per a poblar la soledat del nostre ball. (*Almanzor surt.*)

MASCARILL

Vescomte, ¿què me'n dius d'aquests ulls?

JODELET

I a tu, marquès, què te'n sembla?

MASCARILL

Jo dic que la nostra llibertat se veurà amb treballs per a sortir d'aquí sana i salva. Jo al menys experimento estranyes convulsions i el meu cor se té per un fil.

MADELENA

Que natural és tot lo que diu! Sap girar els pensaments i les paraules de la manera més agradable del món.

CATHOS

Es veritt que fa un gran dispendi de «esperit».

MASCARILL

Per a fer-vos veure que en mi no hi ha trampa, vui fer un impromptu ara mateix. (*Medita.*)

CATHOS

Eh! jo em conjur amb tota la devoció del meu cor que se'm faci sentir alguna cosa feta expressament per a nosaltres.

JODELET

Jo desitjaria poder fer altre tant; però em sento una mica incomodat de la vena poètica de resultes de les moltes sangries que li han fet aquests dies passats.

MASCARILL

Què dimonis me passa? Me surt bé el primer vers, i no puc encertar els altres. És una mica massa precipitat, tant mateix; ja us faré un impromptu amb tota calma que estic segur trobareu més formós que cap altre.

JODELET

Té més «esperit» qu'un dimoni.

MADELENA

I un estil galant i ben girbat.

MASCARILL

Vescomte, digues: ¿fa molt temps que no has vist la comtesa?

JODELET

Fa més de quatre setmanes que no li he tornat visita.

MASCARILL

Ja saps que el duc m'ha vingut a veure aquest matí i m'ha volgut portar al camp a córrer cervos amb ell.

MADELENA

Ja són aquí les nostres amigues.

ESCENA XIII

Dits, LLÚCIA, CELIMENA i VIOLINISTES

MADELENA

Déu meu! vos demanem mil perdons! Aquests senyors han tingut la pensada de donar ànima als nostres peus; i us havem enviat a cercar per a omplir els buids de la nostra reunió.

LLÚCIA

Vos ho agraïm moltíssim.

MASCARILL

No és més que un ball improvisat; però un dia d'aquests vos ne donarem un amb totes les solemnitats. ¿Han vingut els violinistes?

ALMANZOR

Sí, senyor; ja són aquí.

CATHOS

Vaja, doncs, feu l'obsequi de seure.

MASCARILL (*ballant tot sol com fent el preludi*)

La, la, la, la, la, la, la, la.

MADELENA

Té una figura elegantíssima.

CATHOS

Sembla que ha de ballar a la perfecció. MASCARILL (*prenent Madelena per ballar*)

La meua independència va a ballar la sarabanda tant bé com els meus peus. A compàs, violins, a compàs. Oh! quins ignorants! No hi ha forma de ballar amb ells. Així el diable se us emportés! no podeu tocar amb més ritme? La, la, la, la, la. Més de pressa! Ah! ¡violinistes d'envelat!

JODELET (*ballant*)

Ola, ola! no precipiteu el compàs, que acabo de sortir de la malaltia.

ESCENA XIV

*Dits, CAMPFLORIT i VALLDOR*VALLDOR (*amb un bastó a la mà*)

Ah! ah! brètois què feu aquí? Ja fa tres hores que us estem buscant.

MASCARILL (*sentint-se bastonejat*)

Ai! ai! ai! No m'havíeu dit que haguessin d'ésser tantes les bastonades.

JODELET

Ai! ai! ai!

VALLDOR

Vos està bé, desvergonyit, per voler fer sempre l'home d'importància.

CAMPFLORIT

Així apendreu a conèixe-us millor, miserables.

ESCENA XV

Dits, fora CAMPFLORIT i VALLDOR

MADELENA

Què vol dir tot això?

JODELET

Es una aposta.

CATHOS

Com! ¡deixar-vos apallissar d'aquesta manera!

MASCARILL

Déu meu! no he volgut fer cas de res, perquè la sang me bull de seguida i hauria fet algun disbarat.

MADELENA

¡Soportar un afront com aquest en la nostra presència!

MASCARILL

No ha estat res; continuem, continuem. Ens coneixem ja fa molt temps, i entre amics no és del cas ressentir-se per tant poca cosa.

ESCENA XVI

Dits, CAMPFLORIT i VALLDOR

VALLDOR

¡Com hi ha Déu, no us en riureu pas de nosaltres! murrís! Entreu vosaltres (*entren tres o quatre pinxos.*)

MADELENA

¡Quin atreviment de venir a fer escàndol a casa nostra!

CAMPFLORIT

¿Com, senyoretes! tenim de sofrir que

els nostres criats siguin més ben rebuts que nosaltres? ¿que vinguin a fer l'amor a costa nostra i us donguin el ball?

MADELENA

Vostres criats!

VALLDOR

Si! els nostres criats! i no està bé ni és decent de indisciplinar-nos-els com esteu fent.

MADELENA

Déu del cel! quina insolència!

VALLDOR

Però no els vui concedir l'aventatge de servir-se dels nostres vestits per a enlluernar-vos; i si els voleu festejar serà, com hi ha món, per sa bona cara. De pressa, despulleu-los aquí mateix.

JODELET

Adéu els nostres vestits de gala!

MASCARILL

Ja s'han acabat el marquesat i el vescomtat.

CAMPFLORIT

Ah! ah! malcarats! ¿teniu l'audàcia de voler ésser els nostres rivals? ¡Ja podeu anar a una altra banda a demanar lo que us pugui fer agradables als ulls de les vostres xicotes! Jo us dic que...

VALLDOR

Es una mica massa això de suplantar-nos i suplantar-nos amb els nostres propis vestits.

MASCARILL

Oh fortuna! que n'ets d'inconstant!

CAMPFLORIT

¡Que se'ls despulli de seguida, fins a l'últim botó!

VALLDOR

Emporteu-se'n tota aquesta robada, enllestiu. Ara, senyoretes, en l'estat en que els veieu, podeu continuar els vostres amors amb ells tant com us plagui; vos deixem en tota llibertat per fer d'ells lo que vulgueu, i us assegurem, el senyor i jo, que no en serem gelosos per res del món.

ESCENA XVII

MADELENA, CATHOS, JODELET, MASCARILL
i VIOLINISTES

CATHOS

Ah! quina vergonya!

MADELENA

Jo boto de ràbia.

UN DELS VIOLINISTES (*a Mascarill*)

Què passa aquí? ¿Qui ens pagarà a nosaltres?

MASCARILL

Demaneu-ho al senyor vescomte.

UN DELS VIOLINISTES (*a Jodelet*)

Qui ens té de pagar?

JODELET

Demaneu-ho al senyor marquès.

ESCENA XVIII

GORGIBUS, MADELENA, CATHOS, JODELET

MASCARILL i VIOLINISTES

GORGIBUS

Ah! imbècils, ens haveu fet representar un paper ben lluit, per lo que veig; acabo de informar-me de coses ben edificants, per cert, per boca d'aquests senyors que ara han sortit.

Gorgibus.—Si, si ja us contentaré; i és amb aquesta moneda que es vull pagar. I vosaltres, ximplers, no sé lo que m'atu
(Dibutxos d'Emili Ferrer)

MADELENA

Ah! pare meu, és una jugada cruel la que ens han fet.

GORGIBUS

Si! una jugada cruel, però que és un efecte de la vostra pedanteria, ¡estúpides! Ells s'han ressentit de l'acolliment que els vàreu fer i no obstant, desgraciat de mi, és menester que jo soporti l'afront.

MADELENA

Ah! juro que ens venjarem, així hagués d'esclatar de ràbia. I vosaltres, poques vergonyes, ¿goseu encara deixar-vos veure després de la vostra insolència?

MASCARILL

Tractar així a tot un marquès! Heu's aquí lo que és el món; la més petita desgràcia ens fa avorrir d'aquells que ens estimaven. Anem, company, anem a buscar fortuna a una altra banda; veig que aquí no es fa cas sinó de la vana aparença i que no es considera per res la virtut tota una.

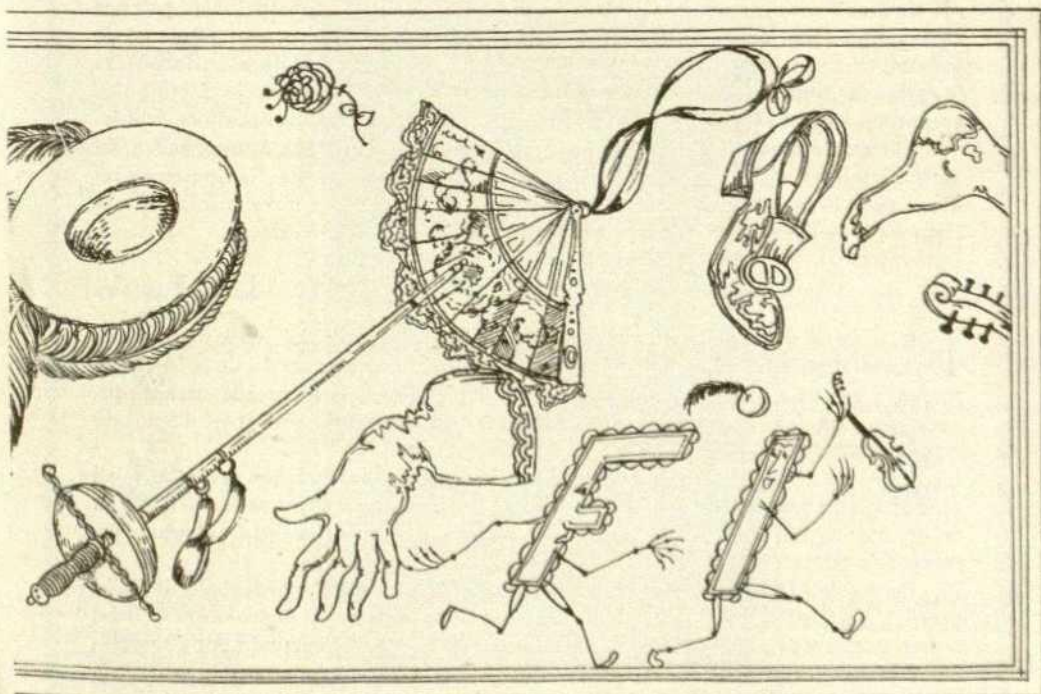
ESCENA XIX

GORGIBUS, MADELENA, CATHOS i VIOLINS
UN DELS VIOLINS

Senyor, ens sembla... que... potser vós podríeu contentar-nos a falta dels altres, per tot el que avui hem tocat aquí.

GORGIBUS (*pegant-los*)

Si, si ja us contentaré; i és amb aquesta moneda que us vui pagar. I vosaltres, ximpls, no sé lo què m'atura per a no fer amb vosaltres altre tant; ara anem a servir de blanc a la mofeta i a la maledicència de tothom i això gràcies a les vostres extravagàncies. Aneu-se'n d'aquí! beneïtes; aneu i amagueu-vos per sempre de la meua vista. (*Sol.*) I vosaltres, que sou la causa de la seva follia, tontes frivolitats, fatals entreteniments dels esperits ociosos, novel·les, versos, sonets i sonetes, ¡que el diable se us emporti!

Emili
1922. Ferrer

ra per a no fer amb vosaltres altre tant... Aneu-se'n d'aquí beneïtes; aneu i amagueu-vos per sempre de la meua vista...

DE L'ESPERIT CATALÀ

CATALANS D'AMÈRICA

M.ª Gràcia B. de Llorens

ENGUANY ha pujat a l'estrada presidencial dels Jocs Florals de la Llengua Catalana que de catorze anys ençà ve realitzant el benemèrit Casal Català, de Buenos Aires, una dama: M.ª Gràcia Bassa de Llorens, poetessa exquisida i fervent patriota catalana, la qual, lluny de la pàtria dels seus somnis, labora intensament i adelerada per tot ço que duu inconfusible segell de catalanitat i d'espiritualitat.

El discurs presidencial llegit per ella en l'acte solemne de repartiment de premis dels Jocs Florals de Buenos Aires, és una filigrana literària, ensems que una ardent invocació a l'esperit de la Pàtria rediviva. Exemple de fermesa ideològica el que dona Na M.ª Gràcia B. de Llorens, mantenint campanyes periodístiques i conreant la poesia per tal d'ésser un ajut a la creuada de reivindicació pàtria i una fèrvida col·laboradora de l'esperit nacional català.

Montserrat Campmany

JOVE i distingida damisel·la de la colònia catalana de Buenos Aires, qui acaba d'obtenir un esclatant triomf com a compositora de mèrits excepcionals palesats en l'estrena d'uns quants *lieder* en la sala d'audicions de la Societat Nacional de Música. La senyoreta Campmany, nadiua de Barcelona, té actualment 20 anys i és la primera dona que figura com a sòcia de la prestigiosa institució filarmònica argentina, havent estat unànimement consagrada per la premsa, compositora exímia.

El notable musicòleg Jeroni Zanné, escriu damunt la revista *Ressorgiment*, un article laudatori de les extraordinàries condicions de la senyoreta Campmany a rel d'una audició íntima d'un poema simfònic que està enllestint la novella compositora i que a juí de l'eminent crític català, constituirà una veritable revelació.

Lleó Fontova

FILL il·lustre del gloriós actor, fundador del Teatre Català, del mateix nom, que ha estat objecte, a la gran urb argentina, d'un homenatge fèrvid de la intel·lectualitat i dels seus innumbrables admiradors per l'abnegada i aciençada tasca d'educació de l'ambient musical argentí, realitzada durant vint-i-cinc anys d'actuació artística constant.

En el vint-i-cinquè aniversari de la seva incorporació al món musical d'aqueixa república americana, s'han palesat de faísó eloqüent les grans simpaties a què s'ha fet creditor aquest egregi violinista, honor i glòria de Catalunya, que enlaira a l'estranger l'estandart de l'espiritualitat nostrada.

Demés de l'Institut Musical Fontova, institució de caràcter pedagògic de sòlid prestigi, En Lleó Fontova ha fundat i dirigit a Buenos Aires un Orfeó: «Ars Chori», la Societat Argentina de Música de Càmera (durant set anys) i actualment l'Associació Filarmònica Argentina, essent l'iniciador dels Concerts populars gratuïts, els quals el govern argentí subvencionà amb una forta quantitat pel seu caràcter d'educació de l'esperit del poble.

N. M.

La senyora Na Maria Gràcia B. de Llorens
exquisida poetessa, presidenta dels Jocs Florals del
Casal Català, de Buenos Aires

La senyoreta Montserrat Campmany
que acaba d'obtenir a Buenos Aires, un gran èxit
com a compositora

TRES
NOTABLES
ARTISTES
CATALANS

En Lleó Fontova
l'eminent violinista i
pedagog, que ha sigut
darrerament homenat-

DE LA
AMERICA
DEL
SUD

ja amb motiu de cum-
plir-se el 25 aniversari
de la seva actuació ar-
tístico-cultural a la ca-
pital argentina

Figures
sobressortints
de la
temporada
d'hivern
del
Gran Teatre
del Liceu

Els eminents
kapellmeisters alemanys
Otto Klemperer
Bru Walter

■ ■

Sergi Koussevitzki,
l'il·lustre director rus
que visità per primera
vegada Barcelona

Maria Elacer, la notable cantant valenciana

Hipòlit Elçaro, el famós tenor català

**El Rally
Paper
de
Moncada**

*Sortida de la
expedició*

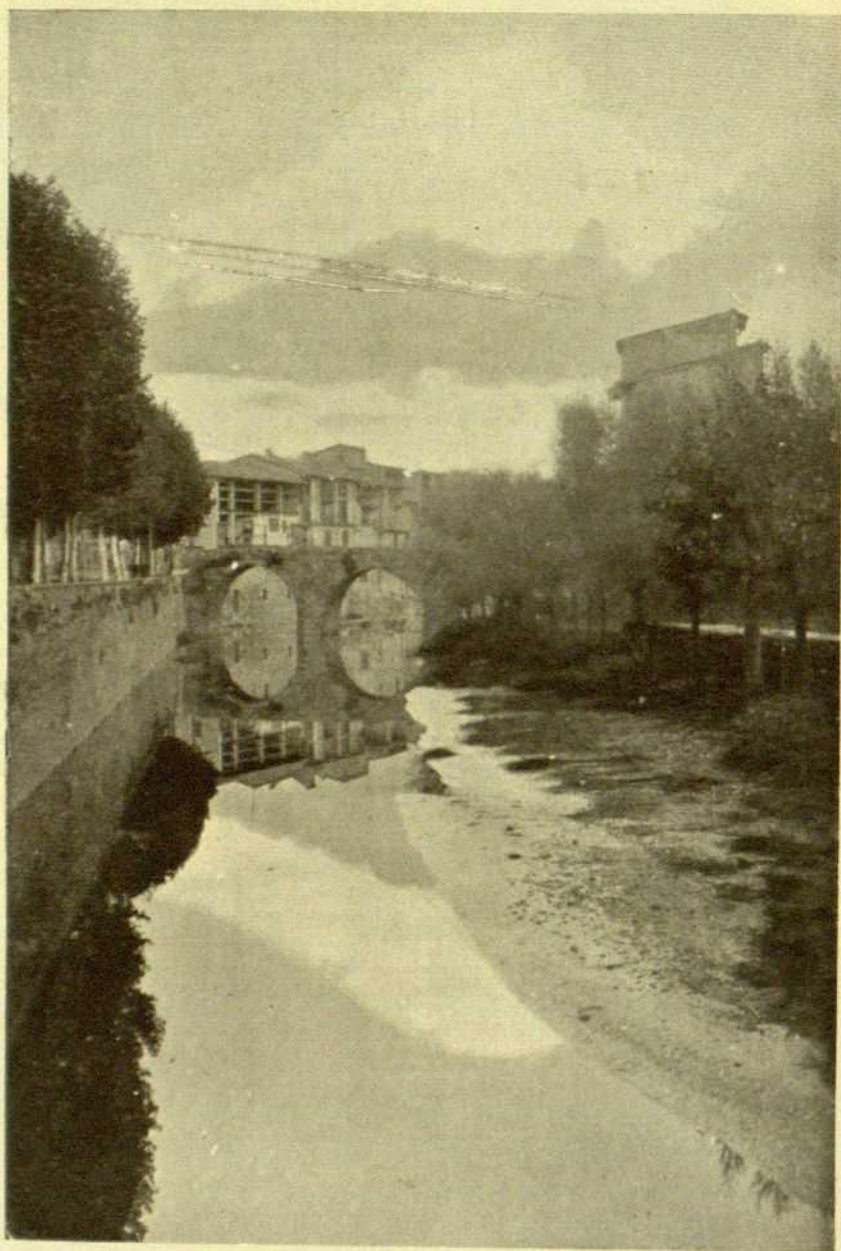

*S. A. l'Arxiduquesa
Margarida
d'Hasburg
i En Joan C. de Rialp
guanyadors
de la prova*

Durant el "Rally"

(Fots. Sagarra)

VICH. REFLEXES AL RIU GURRI

Bella fotografia obtinguda per l'aficionat Josep Porta, de Barcelona

POLLENSA. LA «FONT DEL POLL»

Curiosa fotografia deguda a En J. Nonell, de Barcelona

al Reial Polo Club

El nostre distingit amic N'Èusebi Bertrand i Serra dirigit-se amb el seu magnífic «mail-coach» cap a la benedicció. N'Èusebi Bertrand muntant el seu «pur sang» en el moment de la benedicció

(Fot. Sagarra)

LES NOSTRES DAMISEL·LES

La senyoreta Teresa Perpiñà i Grau

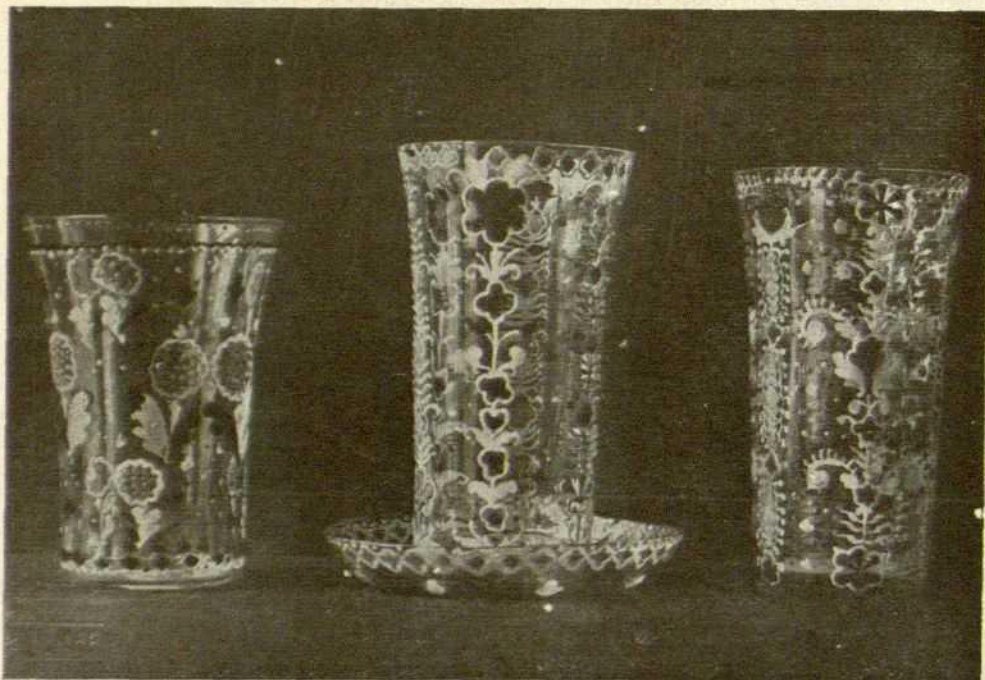
(Photo. Studio-Areñas)

LES NOSTRES DAMISEL·LES

La senyoreta Núria Sagnier

(Fot. Ramon Batlles)

Tres bells exemplars de vidres esmaltats d'En Josep M.ª Gol

Veu's aquí un nou èxit de l'Escola de Bells Oficis de la nostra ciutat. El visitant de les Galeries Laietanes es para de seguida davant de la vitrina de vidres esmaltats, que com a primera ofrena dels seus estudis, i com a primícia de la nostra Escola, exposa En Josep M.ª Gol.

Hem dit que constitueix l'ofrena primerenca d'un jove, i això per sí sol esdevé ja un bon elogi d'aqueixa col·lecció que suposa un esforç intensíssim i molt estudi. Fins ara sabíem que En Gol havia assolit bells èxits en notabilíssimes realitzacions; a més, sabíem el bon lloc en què ha sabut col·locar-se dintre el ram de la Ceràmica, els estudis de la qual ha finit amb veritable lluíment.

Els profíts d'aquests estudis es mostren avui en aquesta exhibició a les Galeries.

L'intel·ligent intueix de seguida en l'obra una habilitat tècnica remarcable, una creació d'esmalts que la indústria pels seus mitjans ordinaris no logra pas assolir. Tot revela una paciència de treball extremada, una regulació subtil de temperatures per a no malmetre l'obra i deixar-hi impresses delicadíssimes transparències que fa que l'obra d'En Gol tingui un caràcter propi i definit.

Tant com d'En Gol, la creació d'aquests esmalts, avui per avui casi desconeguts dintre la vidrieria artística, són per a la nostra Escola de Bells Oficis, que els ha novellament ressucitat, un veritable honor.

Siguin nostres paraules d'encoratjament a En Gol i a la seva obra, un fort estímul per a esperar d'ell noves i valuoses exhibicions.

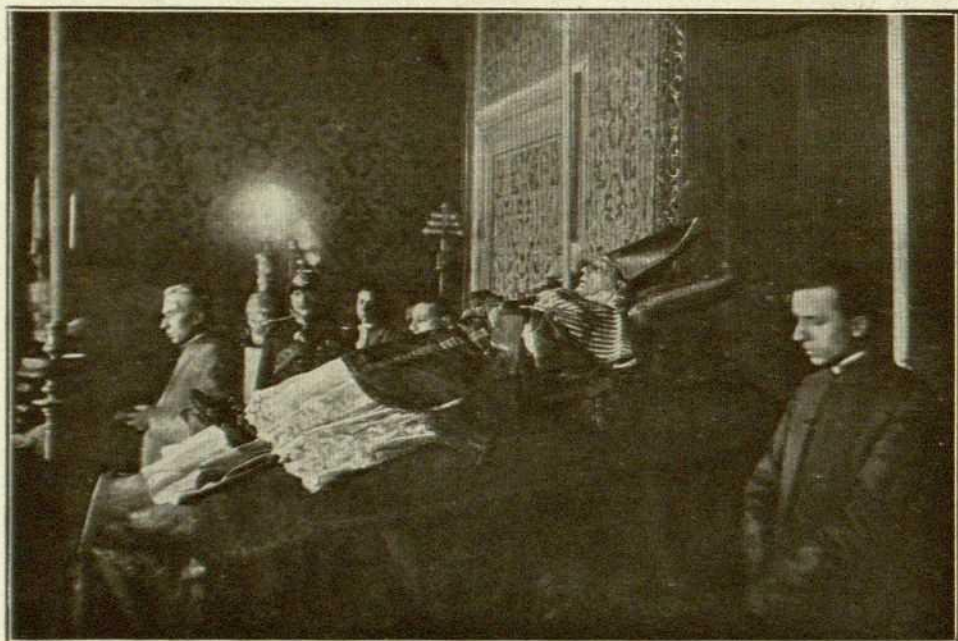
VIDRES ESMAL-
: TATS D'EN :
JOSEP M.^a GOL

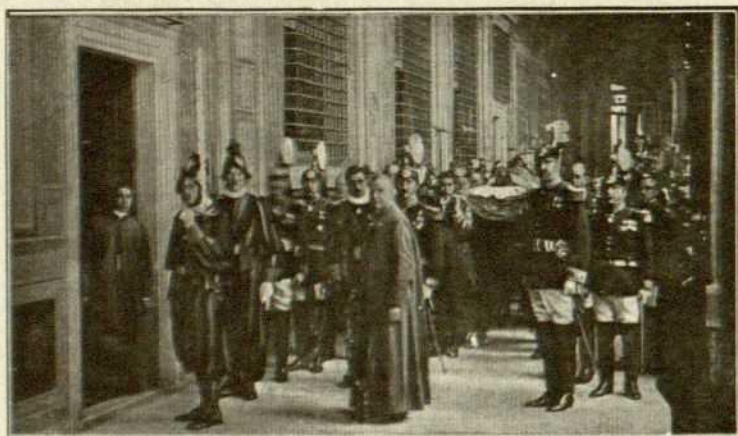

Alguns dels gots esmaltats que figuraven a l'Exposició d'En Josep Me Gol. Els dos de la part inferior foren adquirits, respectivament, per la Excm. Marquesa de Comilles i pel senyor En Josep Sandiumenge

LA MORT DE S. S. BENET XV

El cadàver del Sant Pare exposat a la sala del Tron del Palau del Vaticà

Moment d'ésser traslladades pels seus familiars les despulles del Papa, que de la sala del Tron són conduïdes a la Basílica de Sant Pere

(Fot. G. Felici, Roma)

Ricard Zamora, el prodigiós
porter del «Barcelona»
considerat com el primer
dels porters ibèrics.

Actualment compta 20 anys d'edat
i ha estat ja tres vegades campió
de Catalunya, una d'Espanya
i seleccionat tres o quatre
internacional.

El·ls magics
artistes del
fútbol català

En Ricard Zamora.

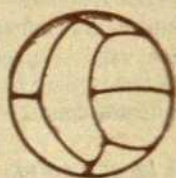

Els màgics
artistes del
fútbol
Català

En Ricard Zamora

El què i el com Farà un parell de setmanes escadusseres que l'amable Director d'aquest magazine vingué a trobar-me i, després del cerimonial de rúbrica, en amics que fa temps no s'han parlat, ell que pren, de sobte, un posat tot seriós i meditant, amb aire mig misteriós, mig transcendent, em dóna un cop a l'espatlla, es posa la mà al front, clou les parpelles i, investint decididament, em fa: — Home, *Correcuita*, no

sé si hi serem a temps; puix el número està qui-sap-lo avençat; però... dimontri, fóra precis que hi poséssiu tota llei d'activitat i que la cosa, veritablement interessant, pogués dur-se a terme; compreneu?—Sí, sí, efectivament; no hi ha cap mena de dubte, li vaig respondre, que el tema deu ésser suggestiu; mes fins aquí m'havéu deixat a les fosques; si no us feu més entenedor... — Alabat sia Sant Roc, ja ensopeguem de mala manera en començar, ¡quina en fóra que ho haguéssim de deixar córrer! Tan se valdria que el número no sortís. — Però aboqueu, li enjogo jo, una mica esmaperdut davant la *precisió* enigmàtica del meu interlocutor; ¿quin daler us porta, quin problema enguniós hi ha a resoldre que us faci tan neguitós? — Que sigueu vos, *Correcuita*, qui m'interrogui així, m'estranya, la veritat, m'estranya. I, doncs, ¿que fóra estimar-se gaire, digueu, llençar al públic el D'ACI D'ALLÀ després dels grandiosos i repetits èxits del nostre gloriós «Barcelona» sense que algun d'aquests astres fulgurants del fútbol mundial (¿no és això?) que omplen Catalunya d'orgull hi ocupi

un lloc d'honor?—Vatua el sofregit de ceba! jara us entenc, ara endevino on aneu, o millor dit, on voleu que vagi! Ho veig una mica galdós, donat l'apremi de temps; però faré el que pugui per complaureu's.—Entesos, doncs?—Entesos.

A la que salta I ja em teniu, portant a coll i bé el pes feixuc de la responsabilitat,

pel compromís contret amb aquei «entesos?», cercant adalera i engu-niós, per aci i per allà, l'objecte gairebé intro-bable, per a impressio-nar el film. Perquè és precis que tothom s'as-sabenti de la inacaba-ble sèrie de treballs d'investigació que

s'han de portar a terme, abans no us cap el goig de trobar-vos de cara, els dies que no *actüen*, amb un d'aquests astres futbolístics de reflex mundial que de tan fulgurants, brillen sempre per la seva... absència, del lloc on pen-seu trobar-los. Pregunteu a l'un i us respon que s'acaba de veure amb... i que a tal hora serà a l'Esquerra. Us encamineu cap a l'Esquerra i aquí us diuen que els hi han dit que precisa-ment acaba d'ésser vist en direcció sospitosa amb bella companyia a la dreta i a l'esquerra. Us agafa una mena de rodament de cap amb tantes *vistes*; però no hi ha remei, s'ha de seguir la pista, i estar a la que salta. Carregat de paciència, faig del cas una qüestió d'amor propi i, després de molts anants i vinents i quan ja desesperava d'asso-

lir un resultat satisfactori, un dels *perseguits* cau a les meves mans i l'enxampo. Es en

Ricard Zamora

El famós porter del «F. C. Barcelona», l'ídol de tots els públics que l'han vist actuar, somriu displicentment en anunciar-li el meu desig de sotmetre'l a un interrogatori per a donar a la publicitat la seva vida i miracles en ço que a l'aspecte futbolístic es refereix; però amb amabilitat exquisida i amb resignació estoica accepta el *suplici* i, després de donar un parell de carinyoses puntades de peu a un gosset excèntric que porta lligat amb un cordill i que continuament li rosega les sabates, comencem l'*affaire* per

Quan era petit... Vaig rebre l'instrucció i educació, pròpies de l'infantesa—em conta, ingènuament, el porter-prodigi—al col·legi Balmes dels Pares Escolapis i ja, menut com era, l'afició al fútbol em treia de pollaguera. En anar de casa al col·legi i vice-versa i en les hores d'esplai, la meva obsessió era donar puntades de peu a tota cosa rodoladissa que se'm posés a tret de sabata. Fins em sembla recordar que en una ocasió vaig baratar la cartera i els llibres per una pilota de cinc.—I riu, sornaguerament, de l'infantil facècia; com si encara, s'hi trobés... amb ganes de repetir-la.

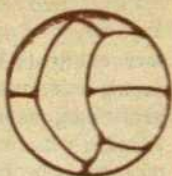
Als dotze anys Mes ençà, mes enllà, tindria aquesta edat, quan l'afició irresistible em menà a pendre'm la cosa seriosament, ingressant al «Barcelona», on em van *descobrir*, confiant-me la porteria de l'equip infantil, la qual vaig defensar durant dos anys. Havent fet, ja, el meu debut en públic, les meves aspiracions eren córrer... córrer, per qual motiu vaig anar-me'n

Al «Canigó» En aquest Club, em pegà el rampell de jugar de davanter i, segons deien no ho manegava pas malament; però em semblà que no em provava. Demés, l'actuar sense públic no m'afalagava gens i convençut, d'altra banda, que tota carrera necessita els seus estudis, vaig opinar i resoldre que el meu lloc era

A l'«Universitari»

Al club dels estudiants, aleshores en situació esportiva brillant, m'encolomaren de cop-i-volta al primer equip i al lloc de més compromís: la porteria. No tinc la memòria gaire feliç; però em balla pel cap que vaig conviure, futbolísticament, amb els estudiants per espai d'un any i mig. Durant aquest temps, començà a córrer la bola que les meves facultats de porter es revelaven prodigioses i l'un m'adulava interessadament, l'altre m'insinuava que ja havia estudiat prou i que calia *establir-me*, indicant-me, discretament, la direcció que em convenia pendre... En aquest estat de coacció moral, jo que si que m'empipo i em *planto*

A l'«Espanyol» Els del Club reial, atabalats, sens dubte, per la cridòria triomfal que, no sé encara per quins set sous, entorn meu s'anava aixecant, em reberen a palma batent, com si fos el nou Messies... futbolístic, promès. Naturalment, que aquestes proves de consideració arribaren a afalagar-me en el més íntim i per a correspondre-hi com era de llei, vaig posar tot l'entusiasme, tota la voluntat i energia, de què

era capaç, en defensa del marc reialista. Tres anys figurà el meu nom en les fileres del primer equip de l'«Espanyol» i durant aquest espai de temps, tinc de confessar que vaig sentir pregonament les primeres emocions de la meua vida futbolística, sobretot en ocasió d'assolir, per primera vegada, el títol de campió de Catalunya. Però... (i en aquest moment torna el gosset a rosegar-li les sabates) circumstàncies i actituds que em molestaren i que no és del cas esmentar, i el desig de tornar, com altre fill pròdig, a la llar pairal on el meu debut futbolístic s'havia consumat, em menaren, irrisistiblement

Al «Barcelona» En reingressar al Club blau-grana, certs elements em reberen amb manifesta prevenció. Com no sóc vanitos ni mai he intentat usurpar el lloc d'altri, no vaig donar importància als qui es creien *amençats* amb la meua presència, i les coses s'anaren descapdellant pel seu natural i... veli-aquí. Tres anys porto, posant tota la meua ànima, tot el meu esforç i entusiasme, tot el valer i facultats que m'atribueixen i que, per immodest que sembli, jo no regatejo, al servei de la causa del «Barcelona», el club predilecte dels meus amors, en el qual he fruit tota la gamma de sensacions diverses que pot experimentar un futbolista en la plenitud de llur actuació esportiva. ¡Com no ha d'ésser així, si es té en compte que durant els tres anys que defenso el marc blau-grana, dos he estat campió de Catalunya i el que transcorre... ho seré també, i jugant pel «Barcelona» he arribat a campió d'Espanya i se m'han brindat infinites ocasions de lluitar contra els millors equips del Continent!...

El desig rabiós Com és natural, no surto : *de triomf* : mai al camp amb perjudici que el meu bàndol hagi d'ésser vençut i jo hi poso, de la meua part, tot l'esforç indispensable per a evitar un resultat advers; però els partits en els quals la set rabiosa de triomf arribà a encendre'm la sang, foren els jugats a favor del «Crook-Town», contra el «Civil Service», al nostre camp, i el de l'equip nacional espanyol contra Dinamarca, a Bèlgica. En aquelles ocasions el desig d'escampar per Europa la vàlua del fútbol català i espanyol, respectivament, més

que el d'assolir un èxit personal clamorós, feu excedir-me a mi mateix, defensant el meu lloc amb veritable obsessió.

El goig suprem Les més grans alegries de la meua vida futbolística, aquelles que no s'esborren mai de la memòria, les he experimentades en ocasió d'aturar un *penalty*, jugant contra l'«Espanyol» en partit de campionat, en el qual la victòria és mostrava indecisa; en conquerir el campionat d'Espanya a Gijón, lluitant contra l'«Atlètic», de Bilbao, i en els partits de l'Olimpiada d'Anvers, en què el bàndol espanyol sortí vencedor.—I en evocar aquestes jornades memorables, el rostre d'en Zamora, tot s'il·lumina del goig que sent reviurer, goig que s'estronca, sobtadament, en recordar amb paraules i posat tràgic.

La major contrarietat El desencant més atuídor, el contratemps més amarg que em ferí en el més pregon de la meua ànima, vaig sofrir-los—em diu, amb to irat, el prodigiós Zamora—en terres de Bèlgica, en perdre el campionat del món, jugant contra els belgues. Després d'haver vençut, l'equip nacional espanyol, del qual formava jo part, als dinamarquesos, suecs, italians i holandesos, tenia el convenciment que els belgues foren, també, batuts per nosaltres; puix els considerava inferiors a alguns d'aquells; però les circumstàncies evidentment desfavorables amb què ens obligaren a jugar, entre altres la d'haver d'actuar en dos partits seguits, quan els nostres adversaris estaven ben descansats, i la parcialitat escandalosa de l'àrbitre que jutjà l'encontre, ens arrebastaren la victòria que jo estava convençut d'aconseguir. Demés la manca de l'Alcàntara en aquella ocasió... Vaja, que a Bilbao, havem demostrat, no fa pas molt temps, que si els belgues ostenten el títol de campions del món, no es pas perquè siguin superiors a nosaltres... —I clou els punys, com desafiant a mitja humanitat.—

: : **Contra el «Sabadell»** Oh, si! descartat l'«Espanyol», que resulta, ara, un contrincant inofensiu i feble, el meu major goig és contendir contra el «Sabadell» al seu propi camp, i, no perquè el consideri un equip capaç de fer tremolar de

pànic i d'engúnia a l'adversari més arrogant, sinó... no ho sè perquè; goso extraordinàriament amb l'actitud *elevada* del seu públic, fins i tot quan, situat entorn de la meua porta, em dedica *aquell florilegi altissonant de galanteries rurals*. Constitueix una flaca com qualsevol altra i jo tinc aquesta pel «Sabadell». Si em fos agraïda...

El «Sevilla»

Tal vegada la meua opinió discrepi de la de molts; però després del «Barcelona», l'equip hispà que jo considero més complet, més virtuós i més coneixedor pràctic del veritable futbol és el «Sevilla». Recordi's sinó la bellíssima actuació que portà a cap jugant contra nosaltres, no fa molt temps; la sorpresa que causà a Madrid derrotant l'«Atlètic», de Bilbao, i tantes altres manifestacions en les quals ha demostrat la seva vàlua innegable. Al seu camp, particularment, el considero gairebé invencible.

En Ricard Zamora (a primer terme) i l'Alcàntara, en tornar de Bilbao

tituiria un altre així: Jáuregui, Careaga-Montesinos; Gamborena-Meana-Sabino; Moncho-Spencer-Zabala-Piera i Argüelles. Tinc la pretensió de créuer que qualsevol d'aquests dos equips, deixaria el futbol espanyol al nivell que li pertoca.

El campionat d'Espanya d'enguany

No és fanfarroneria ni ganes de parlar perquè si; però tinc fe cega que el títol de campió d'Espanya d'enguany, l'assolirem nosaltres, el «Barcelona», i jo, per la banda, faré tot el que calgui perquè el meu assaig profètic no resulti fallit. Si tots els meus companys d'equip hi posen, com jo, tot l'esforç per arribar a un final victoriós, ja ho crec que tornarem a Catalunya el campionat d'Espanya! No faltava més! — I es frega les mans de gust, com assaborint, per endavant, el cobejat esdeveniment. — I el felicito efusivament pel seu optimisme enardidor.

: *El millor equip nacional espanyol* Si fos jo el designat per a formar-lo — em diu, resoltament, en Zamora — l'integrarien els següents elements: porter; deixo aquest lloc en blanc, per qüestions de delicadesa; però... suposo que es trobaria qui l'ocupés dignament; defenses: Herminio-Arrate; mitjos: Samitier-Sancho-Peña; davaners: Pagaza-Polo-Gràcia-Alcàntara i Acedo. I com a substitut d'aquest en cons-

La temporada vinent Si cap contrarietat inesperada no cospa els meus entusiasmes per la causa futbolística i les facultats que, per a desempenyar el lloc que ocupo, m'atribueixen, no minven en forma que reclamin un substitut, jo seguiré actuant, com fins ara, sense dubtes ni defalliments. Em dec al públic i al públic vui seguir consagrant les meves energies futbolístiques fins que pugui. És un deute d'agraïment

a l'afecte i estimul amb que l'afició barcelonina, en tot moment, m'ha distingit, i fóra una ingratitud imperdonable no satisfer-lo plenament. No accepto imposicions; però tampoc és el meu tarannà fer-me pregar.

De cap manera Mentre no em decideixi a abandonar la pràctica del fútbol (i per ara no en tinc ganes, ni remotament), el meu nom figurarà a les fileres del «Barcelona». Amb plena satisfacció defenso els colors blau-grana i seguiré defensant-los, amb orgull, fins i tan que doni per acabada la meua carrera futbolística. ¡Haurien de fer-me-la molt grossa que canviés de criteri i de decisió! I com que no crec que això succeeixi, de cap manera penso abandonar el «Barcelona».

Després del fútbol Llevat del fútbol, els esports que més em plauen són la pilota basca i la boxa. A la boxa no penso dedicar-m'hi, més que en aquells casos obligats, com me succeí en un partit no fa gaire jugat; ara, la pilota basca ja m'atrau d'altra manera i és el meu propòsit llençar-m'hi de ple, una vegada exhaurits els dalers futbolístics. Compto amb proposicions econòmiques aventajoses i... veurem».

Mot final Em sembla haver apurat fins a l'entranya el motiu que em portà a la caça del porter-futbolista més formidable que el fútbol hispà ha conegut, i després de remerciar-li profundament l'atenció que m'ha-

via dispensat, suportant, sense el més petit enuig i amb la més franca bonhomia, la llauna a què el vaig sotmetre, li allargo, reconegut i amigablement la mà i em despedeixo d'ell, procurant retenir al magí tot quant en la conversa s'havia descapdellat, per a portar-ho, amb la major fidelitat possible, a aquestes planes. Ho hauré aconseguit?

Només em resta a mi, ara, dir el mot final que canti l'elogi fervorós d'aquest màgic virtuós del fútbol, de l'artista insuperable que amb el seu art inimitable aixeca els públics en clams d'admiració i els entusiasma fins al paroxisme i els enardeix i els subjuga. RICARD ZAMORA..., nom que en pronunciar-lo evoca les jornades més transcendents i ressonants; nom que s'ha escampat per tot Europa com un símbol d'epopeies victorioses immarcessibles i ha dut a totes les contrades la flama resplendent que el nimba; nom que sintetitza, ell sol, la valor immensa de Catalunya i Espanya futbolístiques; puix a ell deuen una multitud de triomfs inoblidables i decisius... Però l'elogi d'aquest mot final, el diuen amb més infinita eloqüència que jo no sabria fer-ho, aquestes paraules senzilles que el representant d'Anglaterra a l'olimpiada d'Anvers dirigí al nostre prodigiós Zamora: «En matèria d'aficionats, a Anglaterra, no n'hi han dos com vostè». Aquestes paraules, per l'autoritat de qui les pronuncià, revelen quina és la personalitat futbolística de l'immens porter del «F. C. Barcelona» i excusen de prodigar tota altra alabança.

DANIEL CARBÓ
(Correculta)

CONHORT

A JOAN MASCLANS

Si saps posà una mica de consol
en la pluja d'hivern que du enyorança,
el record del bon temps no't farà dol
ni l'instant que s'esmuny gens de recança.

Si en cada gota de la pluja minça
que bat amb persistència el finestró,
i al blau que mostra un núvol que s'esquinça
hi saps veure una mica de claró,

tindràs, amic, aquella benaurança
que deixa el temps, tancada dintre'l pit;
i ni el cel gris et donarà frissança
ni sentiràs cap ombra de neguit.

Oblida prest tota pena passada;
que amb el record, l'enyorança reviu.
No sents, inquieta, dins la nuvolada
com hi palpita l'ardència d'istiu?

Torna a fruit la gran il·lusió
dels lluminosos indrets plens de vida;
l'ona que canta l'eterna cançó;
la font que s'perd en el tou d'herba humida;

aquelles hores tan plenes d'encant
i el bon airet olorós de muntanya;
l'ombra dels pins sota'l cel radiant
i el dolc esguard d'una bella companya.

I posant una mica de consol
en la pluja d'hivern que du enyorança,
ni el record del bon temps et farà dol,
ni l'instant que s'esmuny gens de recança.

FANTASIA CARNAVALESCA

Dibuix d'Eric Pfaff

La casa tan gran...!

per

A. i C. Askew

QUINA casa tan gran, Carles! — deia Mary Chilvers, alenat quasi bé i contemplant amb sos dolcíssims ulls blaus la casa senyorial isabelina que devindria la seva futura residència, tota construïda amb rajola roja i situada al bell mig d'un parc d'arbres seculars, a la faisó típica de les antigues cases pairals angleses de la banda de Somerset.

Va edificar aquesta casa senyorial un cert Felip Drayton, que visqué allà pel temps de la bona reina Isabeleta (tal com era nomenada) i des d'aleshores ha sigut la casa dels Draytons. Carles Drayton, el nou hereu, fou qui portà Mary Chilvers a «Drayton Manor» en un calurós matí de setembre.

Carles i Mary, que s'estimaven tendrament i apassionada, feia molts anys que estaven promesos — més anys dels que a ella corresponia comptar i dels que voldria recordar ell — i de seguida que pogueren anaren a rebre la benedicció de noces.

Tots dos havien ja traspassat la primera joventut. En donar de ple un raig de sol al bell i delicat rostre de Mary, palesava com la primavera s'era allunyada ja de la dona, que encara, però, romanía hermosa. I malgrat ço, mai als ulls del seu promès no havia estat tan bella com aleshores, capficada i poruga, amb una ombra pàl·lida a les galtes, contemplant tota admirada la magnífica casa senyorial en la qual aviat regnaria.

Feia no-res menys que dotze anys—des de que la ruïna de certa banca havia dut

la misèria i el desconhort a la alegre caseta rectoral on Mary passà els millors dies de sa joventut — que era empleada a la City, escrivint a màquina la correspondència d'una casa comercial, per a guanyar-se amb son treball el pa de cada dia. Les pèrdues sofertes per son pare, el reverend Robert Chilvers, li obligaren cercar col·locació per les seves tres filles dels ulls color blau de cel. Agna i Lesbia es feren institutrius, però Mary volgué dedicar-se a ocupació menys limitada i marxà a Londres per aprendre d'escrivir a màquina. No gaire després entrava a la casa «Harper & Sons», agència marítima.

Cal dir que Mary, tan bona com bonica, trobà la seva nova posició bastant tolerable, malgrat la diferència dels dies passats a la riallera rectoria de Sussex i les penoses hores de treball a Londres. La seva feina devenia lleugera, perquè el vell alquimista amor operava dins el laboratori del cor de la noia i, destre com és amb tota mena de sortilegis, havia aconseguit canviar un escriptori de la City, fosc i trist, amb un palau daurat d'ensomnis. Car a la mateixa casa on Mary guanyava sa vida, Carles Drayton hi treballava també.

Era Carles Drayton cosí d'un soci de la casa i hi havia entrat amb la condició de què, amb el temps, així que estigués imposat de totes les operacions, interessaria a la casa els seus cabals. Però les coses no sortiren certament a cor què vols cor què desitges. Tal com Mary, grans

baixes econòmiques a la família canviaren la cursa dels successos, al temps que Drayton, sortit de poc de la Universitat d'Orfox, hagués après a perfecció els difícils i complicats treballs de la casa.

Carles, a primeries, s'havia compromès amb si mateix a dedicar-se fervorosament als negocis que, més o menys aviat, devindrien per son compte. Dissortadament el coronel Drayton, son pare, errà certes especulacions que el privaren d'adquirir per son fill el títol de soci de la casa «Harper & Sons». Els no gaires cabals que li restaven i la seva pensió, havien de destinar-se lògicament a atendre la germana de Carles, que patia una afecció a la columna vertebral. I el jove Drayton, fent-se càrrec d'aquella situació, hagué d'admetre amb greu dolor que era molt lluny el dia que pogués canviar el tamburet de dependent d'escriptori per la respectable poltrona de soci. Després, quan el seu esperit arribava al màxim decaïment i la vida li semblava càrrega massa pesanta, aparegué a escena Mary Chilvers transformant l'aspecte del tètric horitzó.

Carles s'enamorà de Mary molt promptament, però a l'antiga manera, d'aquella manera desusada avui. I la bella Mary, la de dolços ulls blaus i negra cabellera, correspongué amb l'estimació més tendra. Totes dugues ànimes tractades tan crudelment pel destí, s'uniren en idíl·li de puresa. La confiança de l'un, induï la confiança de l'altre; la frase duia la frase i aviat carles i Mary estigueren al corrent de les seves històries. Ço succeïa quan Carles començà d'acompanyar a Mary fins casa seva, anant al seu costat, cada dia en plegar de la feina.

I una tarda de primavera, — quan els lilars dels parcs florien i un ambient tebi i embaumat es respirava als mateixos carrers de la polsosa Londres, que deia com els marges del Tàmesi eren rublerts de violes — l'un a l'altre es feren prometença.

Les germanes de Mary, que treballaven de ferm per guanyar-se el pa, feren un geste de disgust i varen declarar que el projecte de matrimoni els semblava senzillament absurd, considerant que

Mary res no posseïa, descomptat la misèrrima setmanada que guanyava, ben curta, Déu ho sap, per a mantenir plegats el cos i l'ànima.

Amb el jornal de Carles havia de mantenir a més, sa germana impossibilitada, car el coronel Drayton havia mort, probablement de tristesa, després de les desgraciades especulacions. Bàrbara Drayton, que aquest era el seu nom, patia una malaltia crònica i ço era motiu per a disculpar-la del seu caràcter rondinaire i mostrar-se desagradada per les atencions que rebia del germà.

Bàrbara, naturalment, va dir també la seva contra el projectat matrimoni, amb paraules d'ofensiva mordacitat. Molt podria enraonar de germanes impossibilitades que, considerades com càrrega, van a raure als hospicis...

S'esdevenia tot ço als primers dies d'haver-se donat formalment paraula de matrimoni, car ben aviat acabà l'oposició acceptant la prometença com un fet consumat.

Carles i Mary podien ja, de vegades, contar-se llurs mals de cap i fruit un xic de la felicitat que vesslunaven al lluny com a esposos promesos. Aprofitaven per aquestes belles estones les tardes del dissabte — franques de treball — i els diumenges que dedicaven a visitar els museus i exposicions — refugis segurs per als amants curts de cabals — a més dels llargs i quotidians passeigs, als vespres, en acompanyar Carles sa estimada fins casa seva.

Era Mary aleshores maravellosament formosa, fina i delicada com una ponceïlla, d'ulls blaus i espurnejants, d'abundosos cabells i de rostre tan suau que tot el fum i la pols de Londres no eren bastant a mustigar. Carles, a l'ensem, era ben bé allò que es diu un jove eixerit; tenia el veritable posat del «gentleman» britànic; eren els seus ulls grisos, de franca mirada, i als seus llavis prims es dibuixava tot seguit un agradós mig riure. La dissort pecuniària no havia fet la més lleugera impressió a la seva persona, car es veia *promès oficial* de Mary, ço que el feia un hom feliç abastament.

El temps anava passant lleument —

ben cert — però les setmanes es desenrotllaven en mesos i aquests en anys, i romania per a ells la impossibilitat de pensar tant sols amb unir-se matrimonialment, tota vegada que Carles continuava de dependent amb el pobre salari de cent cinquanta lliures anyals. A més a més, no veia la més petita probabilitat de què li augmentessin el sou, i sí la seguretat d'ésser acomiadat cortesment en arribar a la vellesa.

Mary continuava igualment guanyant el magnífic jornal de trenta xelins setmanals, a canvi de fer-se malbé els dits primets i nerviosos que formaven part de sa mà petitona, al teclat de la màquina d'escriure des de les nou del matí fins a dos quarts de set de la tarda.

Com anaven les coses, doncs, no tenien els promesos altre remei que restar esperant que se els hi presentés quelcom d'imprevist.

Durant la cursa de més de dotze anys varen esperar coratjosament, i en passar aquest temps es marcí la joventut de Mary i es carregaren les espatlles de Carles; però seguien estimant-se amb el mateix foc dels dies jovincels que es coneixeren, i amb més sinceritat potser. La joia del primer temps, malgrat això, però, era ja desapareguda i els anys els hi produïen una melangia espaordidora. Els negres horitzons mai no s'aclarien, i talment l'un com l'altre veïen la impossibilitat de realitzar llurs projectes, fins al punt que deixaren d'enraonar de la caseta que habitarien i mai ja no s'aturaven als magatzems de mobles ni les botigues que exposaven a llurs aparadors els atractius objectes de bell nou.

La pobresa i els penosos treballs de tants anys, havien socavat la joventut dels dos aimants, la paciència dels quals semblava no tenir límit.

I vet aquí que un dia sobtadament i inesperada s'escaigué un fet meravellós. La repentina mort d'un parent llunyà de Carles, encara jove, féu a Drayton posseïdor del vell patrimoni dels seus avantpassats, amb una renda anyal que no baixava de vuit mil lliures esterlines, car es donava el cas que «Drayton-Manor» era una possessió vinculada i el seu dar-

rer propietari solter al moment de morir. Quasi bé no podia Carles donar crèdit als seus oïts i, malgrat l'estar amb Mary contemplant la casa que aviat anava a ésser niu de la seva felicitat, se li feia costós de creure que era ell l'amo de «Drayton Manor» i de l'extensa finca de l'entorn.

— Què et sembla? ¿No et plau la teva casa futura, Mary?

I Carles, tot parlant, estrenyia suauement la petita mà de la seva estimada. Llavors es trobaven a la gran terrassa que s'estenia al bell front de l'edifici, passejant després d'haver estat dugues alegres hores inspeccionant les habitacions. Mary, al mig de la seva admiració, es sentia un xic contorbada.

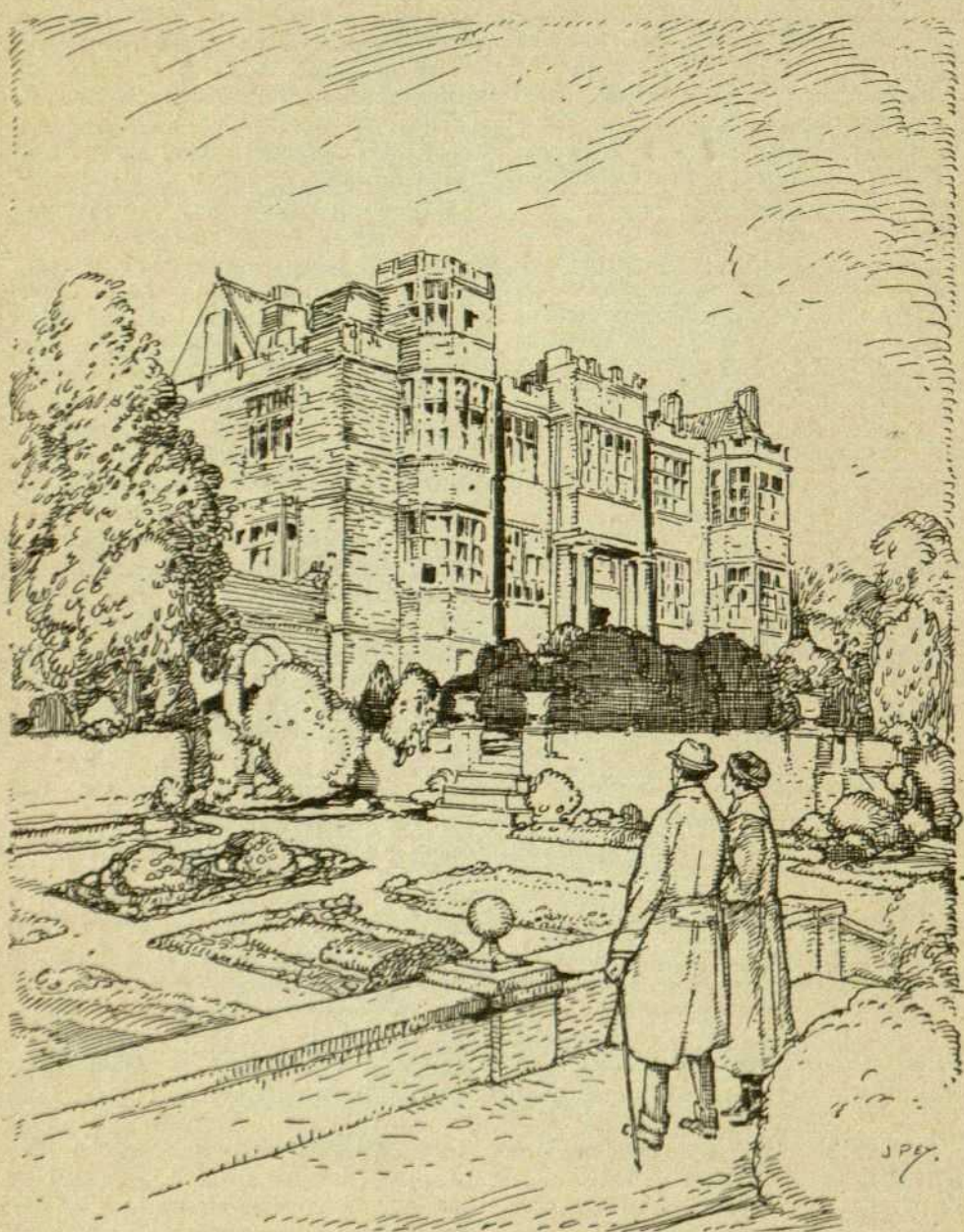
— És una casa formosíssima, deliciosa — murmurà — i clar està que em complau de debò. Però Carles, és tan gran!

I en pronunciar les darreres paraules sospirà i somrigué porugament.

— Tants de criats, Carles, i la major-doma, m'espavaren. Ella sembla una gran senyora amb el seu vestit de cruixent seda negra; les habitacions tan grans i plenes de formosos mobles, m'encisen, és cert, però em perdo entre ells. Fins hi dubto si sabré representar el paper de mestressa de la casa. ¡He passat tan de temps escrivint a màquina per guanyar-me la vida!

— Tal com jo estant de dependent a l'escriptori de la City — respongué Carles. — També jo he oblidat l'equitació i no sabia manejar un arma. Però res hi fa això, Mary, no et capfiquis; aviat n'aprendrem d'ésser senyors; tan aviat com habitem aquí. Ja ens hi acostumarem a ésser rics; de mica en mica.

— Sí, sí — digué ella. — Però hauria estat molt millor, Carles, no et sembla? si la casa no fos tan gran; una caseta amb un petit jardí que tu mateix haguessis pogut conrear; un cavallet i una *xarrette* i dugues minyones bufones amb les galtes rosades. Aquesta és la caseta dels meus ensomnis. ¡Oh, com m'hauria agradat! — i amb mirada suplicant, plena d'estimació, deia posant-li la mà al braç. — Ja no sóc jove, Carles, i em sembla per tan que faré un mal paper de mestressa

—Què et sembla? ¿No et plau la teva casa futura, Mary?... (pàgina 141)

d'una casa com aquesta. La meua presència als magnífics salons no aportarà ja les gràcies ni els encants de la joventut. Per ço m'hauria complascut més una casa reduïda, la caseta que tant temps hem somniat, bufoneta i agra-dosa.

Mary sospirà de nou, i el sol, tocant de ple son cap gentil, deixà veure més d'un fil d'argent a la seva abundosa cabellera, i més d'una petita arruga que els anys havien dibuixat al seu front. Ço malgrat, Carles estimava apassionadament sa dolça Mary; sabia ben cert que altra dona més jove faria de més bon veure als salons i la terrassa, tot passejant amb posat de sobirana, com sabia que tantmateix ell era igualment molt lluny de tenir el caient d'un lord, abillat com anava amb un trajo de poc preu i tallat sens gaire elegància. I pensava els comentaris que haurien fet els jardiniers i el cotxer en veure'l quan donà un volt per les quadres i jardins. A més, hauria de conferenciar amb el guarda i aquest se n'adonaria tot seguit que el nou amo era poc entès en tantes matèries. I sobtadament pensà, com Mary, amb la caseta que tots dos havien somniat i a la que haguessin viscut tant feliços...

Arronçà les espatlles, un xic carregades ja pels anys, i amb esguard provocatiu mirà l'edifici de rajola roja que ara li pertanyia; després, girant-se vers sa Mary, va petonejar-la solemniament i va dir-li poc a poc:

— Aquesta és una casa molt gran, però hi serem, estimada Mary, molt feliços en ella. Sols voldria (afegí melangiosament) que tots dos tinguessim deu anys menys en començar la nova vida.

Mary fixà atentament els ulls als del seu promès i, malgrat les paraules afalgadores, es sentia embolcallada per l'ombra negra i pesanta d'aquella casa pairal.

— ¿No et sembla, Carles, que més valdria que triessis una dona més jove i de millor posat que no pas jo, perquè fos la mestresa d'aquesta casa?

— Mary, aimada coloma meua ¿es que haig de casar-me per donar-me satisfacció a mi mateix o per donar-la a «Dray-

ton Manor? Què dius ara? Veïam ¿no saps que tu ets per mi tot el món i encara més que tot el món? Tu ets un altre jo i sols haig de dir-te una cosa... (i tornà a estrenyer-li la mà dolçament.) Tu seràs la castellana més formosa i més estimada de totes quantes han regnat a la vella casa senyorial; tu la més gentil i més encisadora.

Mary somrigué a les tendres frases del seu futur espòs, àdhuc no esborrant-se de sa cara l'ombra d'aquell dubte.

Unes setmanes després s'uniren per a sempre. Celebraren la cerimònia religiosa sens cap ostentació i, passada a l'estranger una primera i breu lluna de mel, prengueren possessió definitiva de la casa senyorial coneguda per «Drayton-Manor-House».

Visqueren sols tots dos, car Bàrbara Drayton preferí seguir estatjant-se al seu piset de la ciutat, la qual decisió va complaure a Carles. Bàrbara viurà més a gust així i Mary més contenta, car al seu costat sentia sempre por de la llengua verinosa de la malalta. Val a dir, però, que al cap d'una setmana de viure a «Drayton-Manor» hauria estat més satisfeta de tenir Bàrbara al seu costat, car la casa tan gran li feia por.

Cada cop que donava ordres als criats, es posava excessivament nerviosa i veia amb tristesa que no sabia fer com s'esqueia el paper de mestressa; era massa desconfiada i potser no sostenia bé sa dignitat. Els trajos que havia comprat a París, rics i magnífics, no els duia amb aquella naturalitat i elegància pròpia de les dones acostumades a l'alta societat. Bé prou que Mary ho comprenia i era per ço la seva pena.

Al gran saló de rebre hi estava ben poques vegades, car s'avergonyia de veure's als gran miralls penjats de les parets. Aquella esplèndida casa, palau quasi bé, devenia per a ella un veritable martiri, fins arribar a preferir de veure's seguda davant sa màquina d'escriure, com altres temps; ésser, com abans, una humil dependenta d'escriptori, i no pas el trobar-se sens sapiguer què fer-ne d'un saló, les glòries passades del qual no podia fer renàixer.

En rebre visites, se li oferien a la pobre Mary nous neguits i noves amargors. Veia que aquelles dames que trepitjaven amb tanta de majestat les catifes dels seus salons, pertanyien a un altre rang. I ella no gosava a pendre part a llurs converses lleugeres i lliures, no comprenent abastament els mots estranys que deien, com no podia aprendre el joc del *bridge*.

Les festes organitzades a honor seu, l'espantaven d'allò més. En haver d'entrar a altres salons, es pintava a la seva cara, com a la del seu espòs, la més absoluta desconfiança. I comteu que aquella vida es feia per Carles més difícil encara, no estant al corrent dels coneixements que són patrimoni de tot gentilement perfecte. Carles no sabia engegar un arma de foc, no sabia caçar ni jugar al «hockey». Sospitava que els altres senyors del comtat hi veien en ell al pobre dependent d'escriptori que havia treballat tan de temps a una casa de Londres. Veia també que els seus criats no el tenien en el concepte que calia i totes aquestes coses el capficaven seriosament.

Una nit d'hivern en tornar amb la seva esposa d'un ball, a l'auto, de cop i volta prengué la mà de Mary carinyosament i li digué a cau d'orella:

— Oi que no ens agrada tot ço, Mary? ¡Haver de sortir per anar a balls i reunions, quan valdria més l'estar-se a casa! Tu, pobrissona, no en saps de ballar, com jo tampoc no en sé i ni l'un ni l'altre podem fer-nos amb la gent elegant, perquè ni tan sols comprenem el llenguatge que enraonen. Aquesta nit és de les que he passat més fastiguejat; estava talment com un peix fora de l'aigua...

— I jo! N'estic ben convençuda que ballo malíssimament; però el pitjor moment per a mi d'aquest vespre ha estat quan lord Kenton m'hi duia del braç al menjador. No feia més que preguntarme les modes d'altres llocs on mai no he estat, i em parlava de restaurants on mai no he menjat i de modistes de les quals els noms em semblaven grecs. Tots oblidem que sols fa uns mesos encara, havíem de treballar de ferm per guanyar-nos el pa de cada dia i no érem gaire

lluny de conèixer els horrors de la gana. Ai, Carles, Carles! — gemejà amagant la cara al muscle del seu espòs — aborreixo l'haver d'aprendre d'ésser una dona de societat. No desitjo sinó la felicitat senzilla, però... ¡nostra casa és tan gran, tan gran per a nosaltres!...

— Podríem fer per manera de fer-hi venir gent. Podríem donar festes...

— ¡Oh, Carles, per l'amor de Déu, no hi pensis! No tindríem un moment de pau i altrament... ¡quin mal paper de mestressa hi faria!

— Sí, prou que ho comprenc — respongué Carles consirós — però així, ¡és tan trista i tan sola la casa! Totes les habitacions disposades per hostatjar convidats, són tancades a pany i clau. ¿I el saló de rebre? Mare de Déu! ¡Quin troç de saló! El menjador tantmateix. ¡Tots els departaments són tan grans per dues persones soles...!

— Exactíssim, — corroborà ella sospirant i amagant la cara sota els plecs del seu abric — Que diferent seria si ens haguessim unit anys enrera...! — prosseguí amb accent de dolor i desig alhora. — Ja deus endevinar el què vull dir, oi, oi, estimat Carles?

Carles estrenyé sa esposa contra son pit.

— Sí, sí, evident — digné — Les passes lleugeres d'uns peuetets petits haurien despertat el ressò de la casa i haurien donat vida i alegria a les habitacions. Bé comprenc el què penses; però no és cosa de capficar-nos somniant amb els fillets. Res no hi guanyariem.

— Oh, Carles, quina llàstima! Hi han a la casa tan esplèndids jardins i tan bella horta que de vegades, en passejar-me a l'hora de posta, penso amb els nens que hi deuen haver jugat i corregut per ací. Llavors els ulls se m'omplen de llàgrimes...

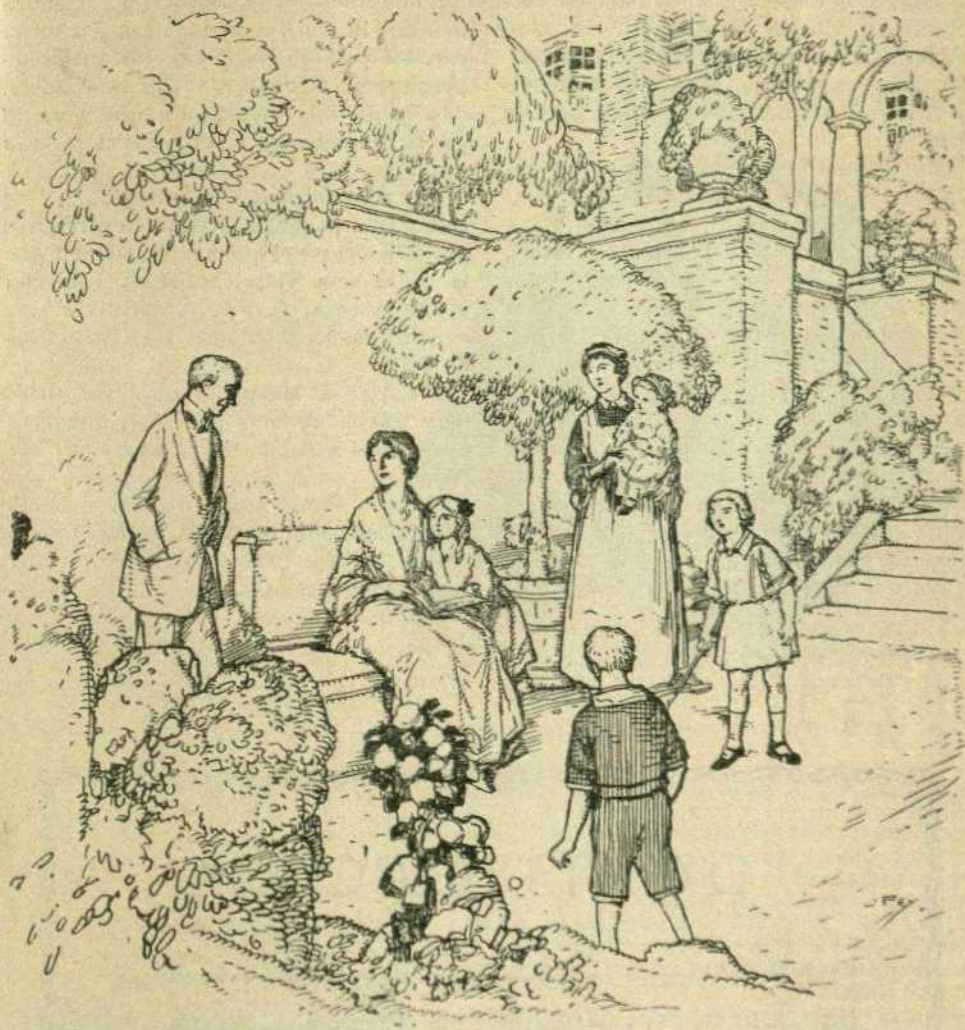
I, en dir-ho, la bondadosa Mary, plorava de tristesa. Soltadament Carles feu una riallada de triomf, tot exclamant:

— ¡Mary, eixuga ton plor, estimada meua! Encara has d'ésser mare, com seré pare jo. Adoptarem mainada i nostra casa, tan gran com és, ja mai no roman-

drà buida, sinó plena a pleret de felicitat i d'alegria.

— Que vols dir, Carles? jo... no t'entenc bé...

restaurants de moda. Feia molt temps que érem fora de nostre cercle i hem perdut la noció del què havíem estat. Vet ací el que farem, si et sembla. — I

I varen viure molts anys, rodejats dels infants que operaren la transformació de la casa gran i solitària, en una casa alegre i feliç.

— Vull dir que pleguem de vulguer ésser jo el noble cavaller i tu la aristocràtica esposa del distinguit senyor. Prou de la pretensió en mostrar interès pels exercicis d'armes i caceres, i prou tu de fer esforços de memòria per a recordar els

tivat sobre el seient de l'auto, oblidant per un moment el pes de les seves espatlles, mirant joiosament sa esposa següent:

— Adoptarem fills de nobles pobres, que sens nostra protecció perdrien el rang que

de dret els pertocaria. Tindrem dos nens eixerits i dugues nenes bufones. ¿Que et sembla, Mary? Tots ells que siguin orfanets. Els nois apendran així que puguin, a muntar a cavall i caçar; les noies a ballar, a ésser boniques papellonetes. Nosaltres viurem una nova vida amb aquestes criatures, que seràn, temps enllà, els amos de la casa senyorial. És a dir, que seran nostres fills i nostres filles...

Mary alenà amb força i una llum rosada s'expandí per ses galtes.

— ¡Oh, estimat meu, quin acudit has tingut tan formós! Sí, Carles, sí! ¡Mira, fes que un dels nens sigui molt petitó, que sigui un bebé ben maco, suau com el vellut, i ja veuràs, ja veuràs...! Per ells seran els vestidets més bonics, que jo mateixa compraré, malgrat no sàpiga triar-los per a mi moltes vegades. Bé sé que no hi ha cura ni atenció que no em senti capaç de prodigar als nens. Vetllaré pel bon ordre de les habitacions llurs... Ja veuràs, ja veuràs! ¡I no em fan gens de por les dides, no!

Els ulls aguts de Mary irradiaven sa joia.

(Dibuixos de J. Pey)

— «Drayton-Manor» no seria aleshores un edifici gran hostatjant als petits; — murmurava — seria una casa com cal.

* * *

L'anar del temps s'encarregà de testimoniar la veritat d'aquelles paraules, car, tot just quatre pobres orfanets emprehueren el camí a «Drayton-Manor», des de distints indrets d'Anglaterra, un canvi radicalíssim tingué lloc a la casa gran.

Fou transformada de dalt a baix, i no trobaríem paraules bastant expressives per a descriure el què succeí. Diguem que la vida, una vida exuberant i alegre, envai la casa, fent-ne repercutir a tota ella un seguit moviment i un frisament de delit.

I Carles i Mary foren felços, molt més felços que no penseu, consagrant llurs vides a les de les criatures que afillaren.

I varen viure molts d'anys, rodejats dels infants que operaren la transformació de la casa gran i solitària, en una casa alegre i felç.

J. M. MUSTIELES, Trad.

PURIFICACIÓ

Francis JAMMES

Per les tòrtoraes tendres que humilment ofrenau,
per Simeó, en l'altar, plorant del goig de pau,
per Anna profetessa, per Anna vostra mare,
per aquell fusté obscur que, corb sobre sa vara,
el petit pas de l'ase tot dolçament empara:

Jo us saludo, Maria.

Trad. Juli VILA ORTIZ

II-II-MCMXXII

Sir Ernest Shackleton, és mort

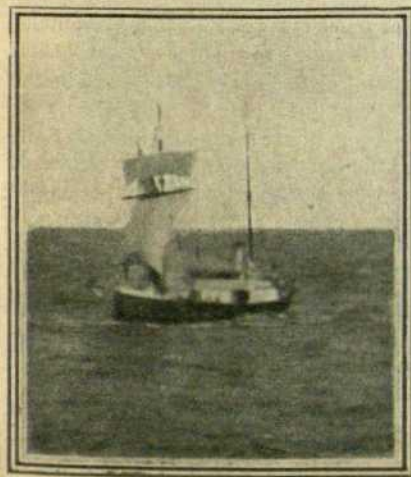
ENCARA una altra víctima a afegir al martirologi d'aquells amants de la ciència, abnegats i temeraris que en les gelades regions polars de nostre planeta anaven a cercar un detall geogràfic, una llei magnètica, un exemplar nou zoològic o botànic.

Sir Ernest Shackleton, aquell home votat a l'exploració de les llunyanies antàrtiques, tasca en la qual feia vint anys que esmerçava ses energies, és mort; com Amundsen, com Scott, son malaurat capità i mestre.

Malaverany del fatal desenllaç que havia de tenir el viatge semblaven ésser les contrarietats que de bell inici perseguien els expedicionaris. Un cop sortits del port de Londres el 17 de setembre de l'any passat, una tempesta els maltractà fins obligar-los a recalar a Lisboa per a efectuar les indispensables reparacions per a poder seguir el viatge a Rio de Janeiro, on el vaixell fou reparat de nou i posat en condicions per a arriscar-se a entrar en les desconegudes mars gelades del sud. Des de la sortida d'aquest últim port, Shackleton es queixava de dolors intensos al pit i a l'esquena, i a

RETRAT DE SIR ERNEST SHACKLETON, EN TRAJO D'EXPLORADOR POLAR

EL «QUEST», EL PETIT VAIXELL AMB EL QUAL SHACKLETON HAVIA EMPRÈS LA SEVA DARRERA EXPEDICIÓ POLAR

desgrat del doctor Macklin, metge de l'expedició que apurà els recursos de son ofici, i de tots els expedicionaris, morí poques hores després d'haver arribat a la illa de Gutvitx, una de les que constitueix l'arxipièlag de Geòrgia del Sud, on hi ha establerta una estació ballenera. D'haver portat a terme aquesta expedició, hauria estat la quarta de sa vida. La primera volta, l'any 1901, que s'internà en les cegadores planes gelades, formava part de l'expedició que manava el capità Scott; la segona, ja dirigida per ell mateix, l'any 1907, amb el *Nimrod*, i la tercera, també manada per ell, a bord del vaixell *Endurance*, l'any 1914.

La mort de Sir E. Shackleton ha causat trista impressió en tot el món, majorment en el món científic, en el qual són millor apreciats els sacrificis d'aquests moderns herois del desconegut, freturosos de la íntima satisfacció que un descobriment científic pot causar o de la glòria merescuda per sa gosadia.

Hagi aconseguit, en morir, el descobriment de la feliç regió desconeguda als mortals i la veritable i duradera Glòria.

Mirallets per a

c a ç a r aloses

A ben segur que el llegidor haurà pensat més d'un cop al fullejar un magazine qualsevol, o particularment el nostre D'ACÍ D'ALLÀ: —¿Cóm s'agencien per a no esgotar els recursos? ¿Cóm s'ho fan per a parlar-nos cada mes de coses noves?

Els hi respondrem: —El secret és ben senzill. Observant a nostre entorn cada una de les coses que ens rodegen i concedint a fets que a cop d'ull semblen insignificants i a detalls imperceptibles, tota la importància que tenen amagada. Mostrant l'evolució i el camí que segueixen, productes que arriben a les nostres mans, com si haguessin nascut ja fets, però que en llur elaboració han exigut unes organitzacions insospitades.

El camp és, doncs, extens, i sols falta per a donar forma a les idees, trobar-se secundat. Sortosament això arriba sovint, i un bell exemple n'és la informació present, per a la qual ens ha facilitat tota mena d'objectes i detalls l'*especialista* en articles de reclam, En Joan Vilaró, al qual ens plau remerciar públicament la seva amabilitat.

Mes anem ara a veure com se'ns suggereix aquest tema.

Viatjàvem per terres del nord. Abans d'arribar a una ciutat on la pluja hi és habitual, ja des del tren oviràvem sovint, entre altres, unes valles anunciadores d'una casa que venia impermeables i abrics. Un cop a l'Hotel, a l'anar a posar unes ratlles a la família, notàrem que en tots els objectes de l'escriptori (carpeta, secants, regle, talla-papers, tinter, ploma, etc.), es repetia el nom d'aquella casa, que altrament ja hauríem oblidat. Després al

Per a cridar l'atenció en un aparador, qualsevol ninot de moviment serà sempre d'un resultat eficaç

menjador, en diversos atuellis de la taula que ho comportaven, hi llegíem aquell nom conegut, i més tard, ja dins nostra cambra, a l'anar a deixar l'americana en un penja-robes, havíem de llegir algunes atinades consideracions i consells referents al clima de la ciutat i a la conveniència de prevenir-se contra el fred i les humitats. I encara, damunt una taula, un cendrer ens acabà de gravar a la memòria el nom i l'adreça d'aquella casa venedora d'abric.

I no es cregui que tots aquells objectes eren senzills o desagradables; tot el contrari: eren bons, d'aspecte atractiu i l'anunci hi era posat molt discretament.

Demés, ens assabentàrem que aquella profusió d'articles era igual en tots els hotels i fondes de la ciutat, la qual cosa representava haver gastat algunes mils pessetes en propaganda. Però, què hi feia? A l'endemà, nosaltres — i com nosaltres la majoria dels turistes o viatjants, — per un d'aquells efectes de suggestió inexplicables, passàrem per davant de la botiga i sense saber com, hi entràrem a adquirir quelcom. Aleshores l'obsequi se'ns féu directament, ja que amb l'article adquirit, ens regalaren un penjador molt pràctic, que ja representava un positiu descompte.

D'aquest fet, doncs, en pervé la present informació, puix ens esperonà el desig, en arribar a Barcelona, d'esbrinar d'on havia sortit tot allò. Devem confessar sincerament que quedàrem desconcertats en veure la quantitat, la diversitat i la qualitat dels objectes utilitzats per al reclam; millor dit, a l'observar que absolutament tots els objectes d'utilitat pràc-

tica, comporten un anunci. Però junt amb el nostre astorament, sentirem com a bons catalans la gran satisfacció de saber i de poder dir que a Barcelona contem amb una de les més importants cases del món, dedicades exclusivament a la venda d'articles de reclam, i amb la *única* que reuneix els de totes menes. I aquest orgull nostre és tant més justificat quan aquesta casa ni és estrangera, ni hi intervenen estrangers en la seva direcció,

Durant el temps de les calors, zqui no conserva a l'abast de la mà un popular *Pai-Pai*, o un vano, encara que siguin d'anunci?

Un nom, posat en l'esfera d'un rellotge que marca totes les hores de la nostra vida, no trigarà a quedar-nos gravat a la memòria

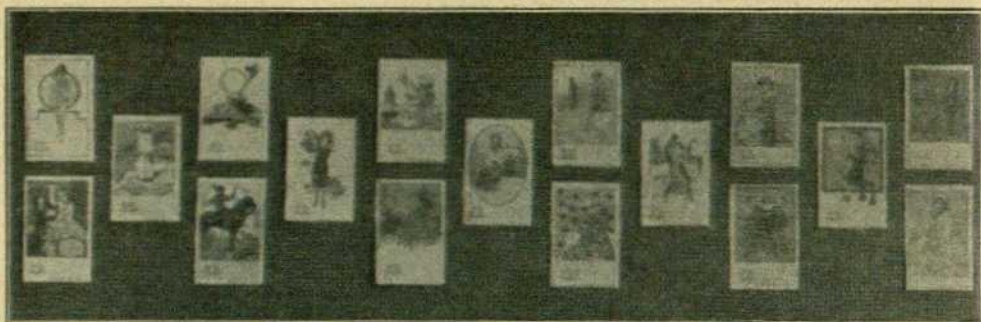
ja que En Joan Vilaró, que n'és el fundador i l'ànima, té una tradició i un temperament natament catalans.

En les principals nacions hi ha grans manufactures dedicades a la fabricació i venda d'articles de reclam; però en general cada una d'elles està especialitzada per un article. Així una fabrica calendaris, altra articles de pell, altra d'alumini, de vidre, de porcellana, etc.; de manera que el comerciant que vol anunciar, té d'anar orientant-se separatament i decidir-se pel que recorda haver vist.

En canvi, a Barcelona, hem tingut un home d'empenta que ha reunit en un mateix establiment tota la diversitat d'objectes que ha vist i li han sigut oferts en sos freqüents viatges a l'estranger, i el comprador pot fàcilment orientar-se i resoldre.

Potser algú, al llegir aquestes paraules nostres, pendrà per una exageració el que no és més que expressió de la realitat. Cal fer-se càrrec de què Barcelona envia material de propaganda, no sols a cases de la resta d'Espanya, sinó d'Anglaterra, França i Amèrica, on els industrials concedeixen a l'anunci tota la importància que té en la vida moderna.

És interessant fullejar publicacions com *Die Reklame* i *The Novelty News* (aquesta darrera de 130 grans planes), dedicades exclusivament a les formes de propaganda per

Les targes perfumades — que tan aprecien les dames — van il·lustrades amb dibuixos elegants i atractius

mitjà de l'objecte, per a formar-se una idea de la preferent atenció que presten alguns països a aquest ram de l'activitat humana.

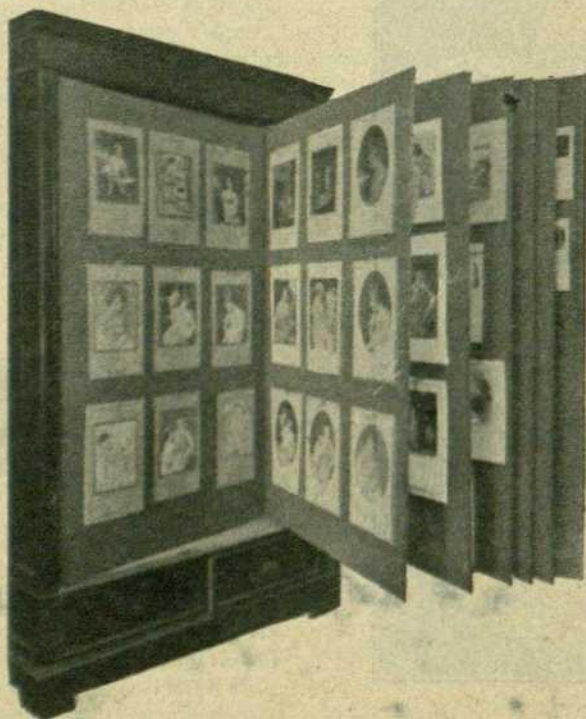
En la nostra ciutat tenim exemples isolats de grans propagandes, però mai han assolit les fantàstiques proporcions d'altres capitals, i encara aquests exemples els han donat cases estrangeres, que han muntat una indústria qualsevol (la mateixa goma de mastegar) a base de l'anunci i d'escampar el seu producte per tot el món. Aquí encara hi han molts comerciants que no sols no creuen en l'anunci, sinó que inclús consideren un desmèrit anunciar el seu establiment. Per a ells, això de l'anunciar-se, fa pobre o desconegut, i confien en el nom i el crèdit de la seva casa, sense pensar que'l comprador es deixa convèncer molt fàcilment per un reclam ben estudiat.

Altres comerciants no obte-

nen de la seva propaganda un rendiment en relació amb l'esforç que'ls representa, perquè no l'orienten prou bé vers la seva probable parròquia, o perquè la fan migrada i la sospenen abans de què dongui fruit. Hom creu que posant un anunci en un rotatiu de gran circulació la venda es desvetllarà ràpidament. És un error lamentable; s'han de tenir en compte una pila de factors — caràcter del

comprador, naturalesa de l'article, duració i qualitat de l'anunci, originalitat, etc., — que molts cops no's tenen presents. Però ara no havem de teoritzar sobre aquesta matèria, sinó concretar-nos a la importància que té el reclam per mitjà del repartiment d'objectes.

Recordem que a la segona Fira de Mostres de Barcelona, la casa Vilaró anuncià que a tots els qui visitessin el seu estand els hi regalaria un *duro* i un *retrat*. Com es pot com-

Un original llibre-armari, contenint més d'un centenar de models de calendaris de paret

pendre, hi acudí una gentada immensa que no se'n entornà pas defraudada, doncs ràpidament es repartiren 50,000 duros... d'alumini, que a l'anvers eren un mirallet (el retrat).

Aquest insignificant objecte era sol·licitadíssim, i ningú el llençava, sinó que tothom se'l ficava curosament a la butxaca per a mostrar-lo als amics i comentar la idea. El fet és que l'anunci de la casa passava de mà en mà i que *es conservava*.

Aquí rau el secret de l'èxit que assoleix el reclam per mitjà de l'objecte; que aquest és *desitjat*, que el rebre'l fa *il·lusió* i que sempre *es conserva*, recordant-nos amb freqüència un producte o un nom comercial.

Les fotografies que il·lustren aquestes ratlles donaran vagament una idea de la diversitat d'articles que hi han per a triar; els viatjants de la casa Vilaró, per exemple, van pel món amb més de cinc mil mostres diferents, quals articles oscil·len entre els que valen cèn-

Quan per l'ús constant s'ha inutilitzat un d'aquests bells secants, hom sent encara la recança de llençar una petita obra d'art

tims (mirallets, escudats i curiositats menudes), fins als que valen moltes pessetes (estoigs de manicura, rellotges de paret, de sobre taula i de pulsera, botiquins d'urgència per a metges, amb bisturi, estisores, xeringueta per a injeccions, etc.), i que són precisament els de major eficàcia.

Podríem ara, per acabar, donar una llista de pressupostos de propaganda d'algunes cases estrangeres, però per a que no sembli una fantasia, ens limitarem a anotar algunes quantitats que hem pogut recollir de cases nacionals, si bé, per raons comercials molt justes i comprensibles, deixem de consignar els noms dels interessats.

Un comerciant de vermouth, de Barcelona, adquirí objectes per a regal, per valor de 45,000 pessetes. Aquest any ha duplicat el pressupost, destinant-li 70,000 pessetes.

Un fabricant de perfumeria ha comprat tar- ges pertumades i pai-pais, per 46,500 pessetes.

Qualsevol d'aquests objectes que es repartís en una botiga, produiria una cua llarguíssima i el seu nom s'escamparia ràpidament

També durant el dinar, infinitat de petits objectes ens poden recordar una aigua mineral, un vi, un xampany...

Un antic farmacèutic, molt conegut a Barcelona, repartí, a fi de l'any passat, 300,000 calendaris.

Un juguet molt original, que encara no s'ha donat al públic, ha aconseguit d'una sola casa una comanda de 100,000 exemplars.

Una casa de vins de Xereç féu d'un cop una despesa de 85,000 pessetes en diversos articles.

Per a anunciar unes llonganisses es varen fabricar unes màquines per a llescar pa i ta-

llar llonganissa, d'un valor de 25 pessetes cada màquina.

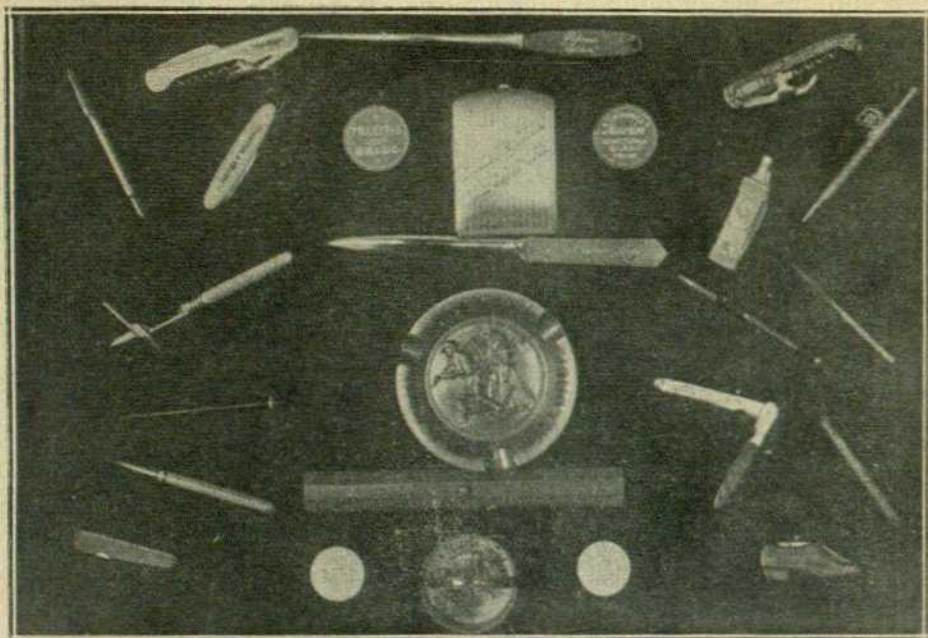
Un reconstituïent que ara s'anuncia amb profusió, fa present d'un estoig per a taula d'escriure, d'un cost de 15 pessetes.

Un altre repartí unes carteres de pell d'Austràlia, amb el anagrama de l'interessat, de plata, que valien (era abans de la guerra) 25 pessetes cada una.

I, per fi, un altre preparat dedicà a targes perfumades, 25,000 pessetes.

En la tauleta d'un fumador s'hi poden aplegar un bell assortit d'objectes que ningú diria regalats

Altra multitud d'objectes propis per als botiguers que vulguin «enternir» ràpidament al públic

Aquestes xifres, que són exactes, demostren en la direcció de totes aquestes cases un esperit modern i un coneixement dels moderns mètodes de propaganda.

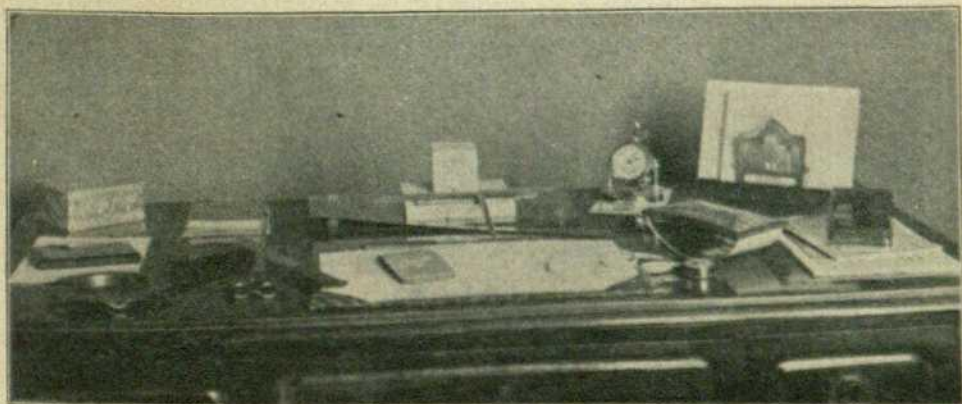
Resumim: Les perdis acudeixen al cant

del simulat perdigot, i el caçador dispara; les aloses s'enlluernen amb el mirallet i cauen també a la trampa. Un anunciament expert arriba a dominar, per mitjà del reclam, la nostra voluntat.

MERCURI

(NOTA.—Tots els objectes que il·lustren el present article han sigut facilitats per la casa Vilaró, Balma, 25)

(Fots. Sagarra)

Vet ací una taula d'escriptori, el parament de la qual el constitueixen en absolut anuncis de diverses cases

ELS LLIBRES⁽¹⁾

DARRERAMENT han sortit els següents llibres catalans: «Els Sants de Catalunya» (Cicle Comtal II), per Mossèn Llorenç Riber, que ve a augmentar aquesta interessantíssima antologia dels nostres sants. «La Germana», per Josep Massó Ventós, novel·la emotiva i d'ambient sentimental, escrita amb pulcritud. «La Infantessa», de Louis Bertrand, traducció de Joaquim Pellicena i Camacho, amb la qual la nostra literatura queda enriquida notable-

de la Casa Altés, el mestre impressor, amb el qual regala als seus amics, per l'any 1922. «Barcelona artística monumental» (10 litografies originals d'Alexandre Cardunets), 1.ª sèrie, que recomanem a totes les persones de bon gust i als barcelonins que vulguin conservar belles visions de coses de la Barcelona vella que han anat i aniran desapareixent a l'impuls de les modernitzants Reformes.

Mereixen citar-se també, per ésser obres

ment. Aquestes publicacions són de les biblioteques Catalana i Literària de l'EDITORIAL CATALANA.

Han sortit també: «Poema barbre de Serrallonga», per Josep M. de Sucre, que es fa llegir amb gust i amb un aspre sensació del cèlebre personatge. «La lluita en el repòs», per Joan Minguez, poeta delicat i intuïtiu, ple d'harmonies. «Traduccions i fragments», de Joaquim Folguera, el mestre de les joventuts, amb que s'honora, després de mort, encara «La Revista». «Novíssim Diccionari Català-Castellà i Castellà-Català», per A. de Rius Vidal (S. Bonavia, editor), molt pràctic i ben disposat. «Almanac de la Poesia», obsequi

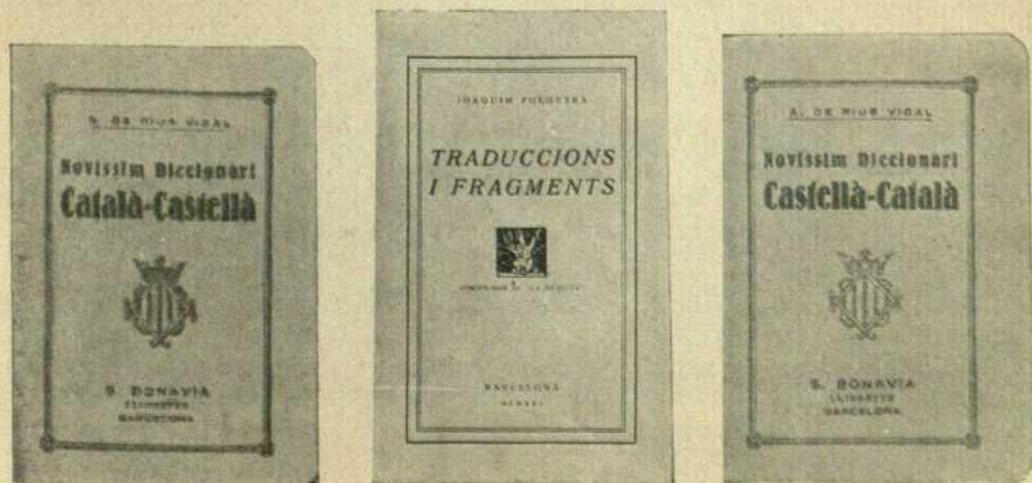
que poden figurar en la biblioteca d'aquells que amb la novel·la d'interès palpitant hi desitgen el bon gust i la distinció, les obres «Sangre irlandesa» i «Jaque al millon», que acaba de publicar el conegut editor Gustau Gili, el qual es desvetlla en enriquir cada dia més la seva «Colección selecta», tan pròpia per als amants de les bones lectures. Igualment pot dir-se de la col·lecció «Novelas selectas», de l'antic editor Miquel Casals, el tercer volum de la qual, dedicat al notable escriptor M. Polo i Peyrolón, és un recull de bellíssims i edificants quadrets literaris.

X.

(1) En aquesta secció es parlarà dels llibres que a jutj de la Direcció s'ho mereixin, sempre que els autors o editors n'enviïn dos exemplars a la Redacció (Mallorca, 257-259).

LES DARRERES PUBLICACIONS DE LA EDITORIAL CATALANA

Del Concurs-Exposició d'Obres d'Art

de la

Associació Catalana d'Estudiants

*«Carrer de poble», per Jaume
Bassa, Premi d'Honor de la
Mancomunitat de Catalunya.*

*«Bosc», per Gabriel Amat,
premi del Circol de Sant Lluç.*

«El firal dels ases», per R. Reig Corominas, premi de la Associació Catalana d'Estudiants

Crònica Catalana

(Mes de gener)

El mes de gener ha passat dintre la sump-
tuosa fastuositat dels Reis, que obren
l'any umb un esclat de joguines i de joia. La
tradició de la festa dels Reis es manté vivís-
sima entre nosaltres, servant tota la seva es-
plendor, si no superant-la d'any en any. La
festa dels Reis ha estat celebrada en totes
les llars catalanes i ha estat celebrada com
una festa cabdal de Catalunya, a la que hi han
participat els més favorescuts per la fortuna i
aquells altres també que no frueixen d'una
situació econòmica superabundant. Un as-
pecte enternidor d'aquesta festa entre la gent
humil, fou la festa dels Reis celebrada en l'Asil
Municipal del Parc, a càrrec de l'Ajuntament;
la del Palau de la Fira de Mostres, a càrrec
de les Escoles Verdaguer, i la de l'Asil de Sant
Joan de Déu, per compte de la Congregació
de la Immaculada i Sant Lluís Gonçaga, essent
en aquesta darrera obsequiats i servits els
nens a taula per joves distingits de l'esmen-
tada Congregació.

* Una altra festa tradicional, molt simpàti-
ca i alegre és la dels «Tres Tombs». Però
així com de la dels Reis dèiem que la seva
puixança anava d'any en any en augment,
d'aquesta dels «Tres Tombs» hem de dir que
passa al revés: és una gaia festa que a Bar-
celona es va extingint lentament, degut, sens
dubte, a la invasió dels elements moderns de
locomoció i de transport, que deixen la tracció
animal en segon terme. Així i tot els «Tres
Tombs», produïts en un aire més de selecció
i d'elegància, que potser, usualment, no tenien
abans, han estat objecte de delectament per
part del poble barceloní que els veia passar
amb goig i amb un dolç somriure. Com que
tot ve que torna, aneu a saber si amb els anys
que passin, retornarà un més gran esplendor
de la festa.

* En la vida política, el fet més assenyalat
que marca el ritme del mes de gener és la
Diada de la Llengua Catalana; festa de ger-
mania, d'unitat substancial de la nostra raça,

De la Festa de Sant Antoni

Els «Tres Tombs» passant per la Plaça d'Urquinaona, en anar a fer les visites de cortesia

(Fot. Sagarra)

d'affirmació nacionalista total. Amb la presència d'En Puig Espert, de València; Guillem Forteza, de Mallorca; Horaci Chauvet, del Rosselló, i Lluís Duran i Ventosa, de la Catalunya estricta, cadascú dels quals aportava en la festa un caire distintiu de la gran família, la celebració de la Diada de la Llengua ha assolit una maturitat complerta. Mai cap festa d'aquesta mena, en cap poble, no ha arribat a tenir la plenitud, la seguretat, la normalitat que té la Diada de la Llengua Catalana. I així com s'ha fet a Barcelona, en tota Catalunya s'ha fet també. I, mentrestant, les publicacions, els llibres i revistes catalans van creixent, creixent, i totes viuen i es col·loquen bé. Això vol dir que el reialme de la Llengua Catalana és assegurat i vencedor.

* L'Ateneu Democràtic Regionalista del Poble Nou, amb la seva joventut, ha celebrat unes festes de cultura i de catalanitat que han tingut molta ressonància. Les Escoles Catalanes, que sosté aquest Centre, han estat el punt central d'aquestes festes. Les Escoles Catalanes del Poble Nou són notabilíssimes i donen uns fruits esplèndids en l'ordre cultural i en l'ordre patriòtic.

* El nacionalisme català, que és tot de caïres vius, registra un acte ben remarcable amb el repartiment de donatius fet per l'Asso-

ciació Catalana de Beneficència als presos. Aquest és el caire sentimental que completa les diverses manifestacions de la vida catalanesca, dintre la qual, de la mateixa manera que hom intervé en els problemes polítics, econòmics, socials, culturals, també cura de les íntimes afeccions de l'esperit, duent consol a l'atribulat.

* Un home tot sencer, N'Antoni Martínez Domingo, el Batlle Major de la ciutat, en vigílies, podríem dir, de deixar l'altíssim setial que la voluntat de Barcelona li confiava, ha rebut homenatge sincer dels regidors que li han fet present d'una magnífica vara, com a testimoni simbòlic de reconeixença devers les qualitats que l'honoren. Ens adherim de cor a aquest merescudíssim homenatge de la ciutat al seu alcalde.

* La Joventut Nacionalista de Tarragona ha celebrat amb flamífera esplendor la festa nacionalista d'homenatge i bon record a l'arquebisbe de la imperial ciutat, Sagarriga, que en el Compromís de Casp, va votar perquè el reialme de Catalunya continués en mans d'un català, contra la pretensió d'aquells que volien traspasar la corona catalana—i ho aconseguiren— a En Ferran d'Antequera.

* En la vida cultural s'ha desenrotllat un esdeveniment que ho ha omplert tot. El III

SABADELL. — L'«Orfeó Gracienc» saludant amb sos cants la ciutat, amb motiu de la visita que hi féu per festejar l'aniversari de la fundació del Centre de Dependents de la capital del Vallès

(Fot. Francart)

Centenari de la naixença del més alt escriptor còmic de la França, i potser del món, Joan B. Poquelin, dit Molière, ha tingut a casa nostra una commemoració sols comparable a la que ha fet la seva mateixa pàtria natural, França. Es pot dir que el mes de gener ha estat, per Catalunya, el mes de Molière, com si aquesta fos la seva segona pàtria.

L'Escola Catalana d'Art Dramàtic ha tingut brillants iniciatives en això, com en tantes altres coses. Es indubtable que una de les causes que més han contribuït a l'esplendor d'aquestes festes centenàries ha estat l'impuls d'aquella Escola, dirigida per l'Adrià Gual.

La mateixa premsa francesa, la gran premsa de París, ha concretat insistentment aquest fet de la vida cultural catalana. «Tret de França, o de París, més justament,—diu aquesta premsa—en cap país no ha estat celebrat el III Centenari de Molière de la manera magnífica amb que ho ha estat a Catalunya, a Barcelona».

En canvi la gran (!) premsa de Madrid afirma que el centenari de Molière ha passat, per Espanya, amb el més enorme dels silencis; confessant algun escriptor singular, que l'ànima d'Espanya no era capaç de percebre l'aleiteig suau i irònic de l'estre molieresc. A confessió pròpia, deixem que diguin.

Si per ells, Espanya és incapaç de sentir l'esperit de Molière; no així Catalunya, que ha interpretat tan bé els seus personatges.

No així Catalunya, que ha assistit a les representacions de l'*Avar*, de l'*Escola dels marits*, del *Misàntrop*, i d'altres, omplint el teatre a vessar, i demostrant la seva fruïció i la seva comprensió total i afectuosa.

No així Catalunya, que ha omplert moltes sales, de gom a gom, d'elements intel·lectuals, i d'elements de totes menes del poble, per oir multitud de conferències parlant de Molière i la seva obra.

* Esmentarem també per mereixe-ho a bastament, tres magnífiques manifestacions artístiques que proben, una vegada més, la vitalitat de la nostra Barcelona, la Ciutat on s'hi resum tot l'alt esperit d'aquesta gloriosa terra plena de virtuts i de nobles inquietuds que's poden resumir en una sola paraula: Catalunya. Ens referim a la esplèndida manifestació pictòrica que «Els amics de les arts» han celebrat darrerament en el seu *Saló de Tardor*, on els nostres primers artistes hi aportaren obres d'una tant positiva valor que veritablement posen la pintura catalana en lloc preeminent davant del món. Igualment, dintre del seu aspecte, fou important manifestació la que la benemèrita Associació Catalana d'Estudiants celebrà a cànn Dalmau, on es mostraren mants temperaments d'artista.

* Cal consignar així mateix, la darrera tem-

porada del nostre Gran Teatre del Liceu. Mai Barcelona, en un tan breu espai de temps, havia pogut gosar d'una tan bella manifestació d'art líric com la que, mercès a l'activitat i altes dots organitzadores d'En Mestres, l'actual empresari del Liceu, s'acaba de terminar.

Ultra la grandiosa Tetralogia del mestre de Bayreuth—de la qual s'han fet diverses representacions—s'han donat mantes audicions d'*Els Mestres Cantaires*, *El cavaller de la rosa* i *Salomé*, de Straus, i, encara, *Boris Godunoff* i *La filla de la Neu*, amb les representacions de les quals obres Barcelona ha conegut un dels més grans directors de l'època: Sergi Koussewitzky. I tot això força ben presentat i millor interpretat, mercès als artistes que En Mestres ha sabut escollir, entre els quals cal comptar-hi la notable cantant valenciana Maria Llacer i el famós tenor català Hipòlit Làzaro, que electrifiquen el nostre públic.

* El *Cançonero Popular Català* és un fet. Finalment Catalunya d'aquí un temps podrà oferir al món el tresor de la seva música popular, l'ànima de la raça traduïda en música. I això, aquesta cosa tan gran, aquesta meravella—que ho és, veritablement, el poder tenir, anys a venir, el recull d'aquestes joies fins ara espargides—ho deurem a la munificència dels albacees testamentaris de Na Concepció Rabell i Cibil inspirats per la tan egrègia com abscondida figura d'En Rafel Patxot i Jubert, l'il·lustre patrici que posseeix la màgica virtut de saber traduir els cabals en magnífiques flors de cultura.

A n'aquella dama d'augusta memòria i a n'aquest home de les grans idees, els nostres més fèrvids homenatges.

* Han estat inaugurats, sota la presidència del primer magistrat de Catalunya, En Josep Puig i Cadafalch, els cursos d'Alts Estudis Comercials, que de tanta importància són per a l'esdevenir de la nostra potencialitat econòmica. Gràcies a la tasca meritíssima de l'Escola d'Alts Estudis Comercials, es van enretirant per a sempre, com mobles inútils d'un sostre mort, les velles rutines i les pràctiques antiquades, que no poden subsistir en un estat de civilització moderna.

* Catalunya experimentava una fonda commoció en saber la mort del gran Pontífex de la Pau, Benet XV, traspassat a l'altra món en hores solemniales de la Humanitat. Però tan fonda com fou la pena del nostre poble, fou segura la seva joia en anunciar-se l'elecció del nou Papa, el sapientíssim cardenal Aquil·les Ratti, figura preeminent, que compareix davant la catolicitat amb el nom de Pius XI. Sabem que Catalunya ocupa un bon lloc entre els afectes del Sobirà espiritual, Pare de totes les races. Fem auguris, doncs, per tal que el seu pontificat sigui ben gloriós i profitós.

X.

TOS BRONQUITIS CATARROS OFEC

CURACIÓ PROMTE I RADICAL
AMB XAROP VIAN

QUE 'S VEN EN LES FARMACIES I CENTRES D'ESPECIQUES
I EN LA FARMACIA I LABORATORI EL SIGLO - SANT PAU, 35 BARCELONA

Bisuteria : Quincalla : Perfumeria
Objectes per a regal

Manuel de las Heras

Importació directa d'articles del Japó
Fabricació d'articles de Celuloide
VENDES AL MAJOR I DETALL

Cucurulla, 115 : Portaferriusa, 27 — Telèfon A. 5487
BARCELONA

Productes selectes

Vins de Xerès i de taula, de les millors
marques; xampanyis, licors, olis fins,
conserves de totes menes

Embutits, formatges, mantegues i llegums superiors
Tots els articles es reben directament dels respectius llocs de producció

Cada dissabte, porc fresc d'Olot

TOT SUPERIOR!! TOT ESCOLLIT!!

NORMA DE LA CASA:
Servir gèneres de garantitzada
qualitat i amb pulcritud.

A. ROCA

Girona, 121

(Entre València i Mallorca)

BARCELONA

